

NÉPÜNK

Főszerkesztő: Wasserstrom Sándor

ZSIDÓ HETILAP

Felelős szerkesztő: Leitner Zoltán

A föld népe nem gyűlöl

Nem tehetünk arról, hogy a zsidókérdést ily mélységesen felkavarták Európában. Régebben csak cikkek készültek erről a kérdésről, most egész könyvtárakat írnak össze. Kilencven százalékban gyűlölettel és csak elenyésző hányada védelmére. Késői korok tudósainak feladata lesz tanulmányozni ezt a pusztító ragályként tolvaterjedő kórt, amely emberek százazreit pusztítja erkölcsileg, anyagilag és igen gyakran fizikailag is.

A jövő tudósa és történetírója kutatni fogja bizonyára azt is, hogy kik álltak a gyűlölködők élén és mennyire reagált erre korunk parasztsága. Hogy ehhez adalékkal szolgáljunk, meg kell írjuk és kommentálnunk is kell egy esetet, amely üdítő oázist jelent a gyűlölet Szaharájában. Az elmúlt héten történt, amikor Bresztlitovszkban, ebben a híres lengyelországi városban pogrom volt. Amikor valamennyi zsidó üzletét kirabolták és 22.000 zsidó páni félelemben várta a legborzasztóbbat. Akkor történt egy Zaista nevű lengyel faluban, hogy pogromhősök uszítani kezdték a parasztságot, hogy támadják meg a zsidókat, rendezzenek pogromot. A zsidók bezárták üzleteiket és hálaárán várta a legborzasztóbbat. De nem történt más, minthogy a parasztságot megszégyesítették, kiverték a faluból az agitátorokat, meg is verték őket alaposan és szemrehányást tettek utána a zsidóknak, hogy miért zártak be, mert ezzel csak felbátorították a gyűlölködőket. Kinyitatták az üzleteket s biztosították a zsidókat arról, hogy mindenkor megvédik őket a támadások elől.

Akik mélyebben behatolnak a néplelek rejtelmeibe, akik alaposan ismerik a közép- és kelet-európai parasztságot, azok előtt a fenti eset nem meglepő. Mi már régen tudjuk és régen hirdetjük, hogy a földmivelő osztály, amely Lengyelországnak, Romániának és Magyarországnak is zömét alkotja, nem antiszemita. Jól megjár a zsidóval. Mi tudjuk már régen, hogy jobbindulatu, megértőbb, jószívűbb mint a román parasztságot, kevés emberfajta van. De a lengyel parasztságot sem eredendően rossz. Nem a bresztlitovszki pogromot a mérvadó, — bár nagyon szomorú — hanem az a jellemző, amikor parasztságot kiverik az agitátorokat a faluból. Mert a parasztságnak van ideje sokat gondolkodni. Egyszerű, koplikálatlan eszével rájön arra, hogy nem lehet igaz, hogy minden bajnak a zsidók az okai. Állandó kapcsolata van a természettel, látja azt, hogy mennyire egyforma a kék ég alatt minden teremtmény. Erzi azt, hogy milyen közel vagyunk a föld rögéhez, amelynek tele-vényét egykor a mi husunk-vérünk is gyarapítani fogja. A parasztságot eredendően jó — csak ne volnának a gyűlölködők, a bujdosók, a tévtanokkal szaturáltak, akik szédíteni igyekeznek őket. Mennyi újság, pamflett, mennyi szónoklat hirdeti naponta a falvak népének, hogy minden baj oka — a zsidó. És a parasztságot, a román és a lengyel

paraszt nem hiszi el, ahogy nem hiszi a szerb sem, meg a magyar parasztságot sem. A föld drága, egyszerű, józan és becsületes népe nem hisz a gyűlölet fensőbbiségében. Ő látja legjobban, hogy küzdök a falu zsidója kora reggeltől késő estig. Látja szolid családi életét, látja, mint neveli gondok között gyermekeit, látja, hogy szorítják adókkal és egyebekkel, látja és érzi, hogy szükség van a zsidóra, aki kiegészítője életének és a kereslet-kínálat törvényének végrehajtó alá-zatos szolgálója.

A parasztságot jó, nem gyűlöl. Csak a nad-

rágos városi léhűtők, a munkanélküli jövedelmekről álmódók, a pernahajderek, senkik ordítják, hogy mindennek a zsidók az okai. Mert mind azt képzele, hogyha zsidó bankár és gyáros, nagykereskedő és orvos nem lenne, akkor ő lógázhathatna lábát és napjait munkanélküli, pénzzsórással tölthetné. De a parasztságot mindent jól lát és néha-néha önállóan is cselekszik. Például abban a lengyel faluban, ahol félig agyonverte az agitátorokat és megvédte a zsidókat.

A sötét éjszakában, amelyben ma Kelet-európa zsidói botorkálnak Bresztlitovszk-tól a nemzetvédelmi törvény paragrafusáig, van valami vigasztaló is: s ez a föld népének józansága és tisztánlátása.

Az amerikai zsidóság tiltakozik a lengyelországi pogromok ellen

New-York. — Az Egyesült Államok lengyelországi zsidósága a bresztlitovszki tragikus eseményekkel kapcsolatosan távirati tiltakozást juttatott el Lengyelország washingtoni nagykövetéhez, Potocky grófhoz. A táviratban sajnálkozásukat fejezik

ki Kendziora rendőrtiszt megöletése fölött, de egyidejűleg tiltakoznak az ellen, hogy e szomorú esetből kifolyólag általánosítsanak és minden zsidóra kiterjedjen a gyűlölet. A nagykövet a tiltakozást továbbította a varsói kormányhoz.

A főmufti akar lenni Palesztina arab királya

Tüntetések Jeruzsálemben

London. — A főmufti egyik bizalmi embere, aki jelenleg az angol fővárosban időzik, kijelentette, hogy a főmufti ellene van Palesztinának két vagy többszörre való osztásának. Csak az esetben menne bele, ha az arab résznek ő lenne a királya.

Legújabb hírek szerint Jeruzsálemben

újabb történetek atrocitások, többek között revolverlövésekkel megsebesítettek egy magyarországi származású Horvát Pál nevű zsidó egyént, akit kórházba szállítottak. Nagy arab tüntetés is volt az arab városrészen, amikor is hangosan azt kiáltották a tüntetők: Halál a zsidókra és a főkormányzóra!

Lesz munkavédelmi törvény vagy nem?

București. — Pop Valér ipari és kereskedelmi miniszter a napokban nyilatkozott arról, hogy életbeléptetik minden körülmények között a munkavédelmi törvényt. Az „Adeverul” szerint azonban mértékadó politikai körökben úgy tudják, hogy leveszik napirendről a kérdést és csak a most érvényben lévő törvényt fogják lényeges módosításoknak alávetni. Valószínűleg a most érvényben lévő előírásokat fogják szigorúbban kezelni.

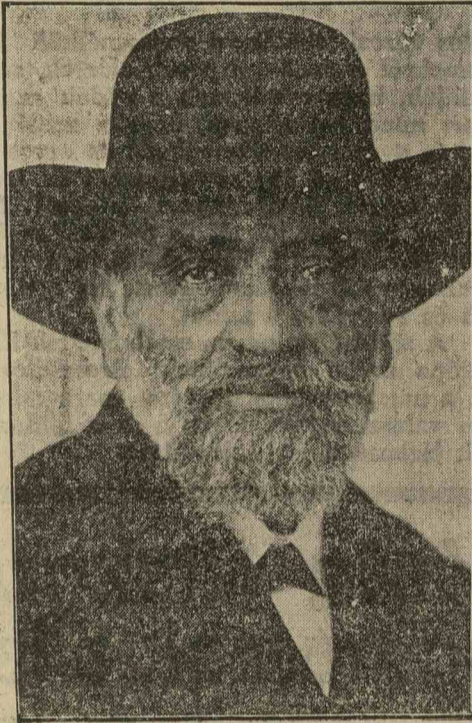
A kormány maradásával vagy távozásával kapcsolatosan a legellentétesebb hírek vannak forgalomban, megbízhatónak tartott forrás szerint azonban a liberális kormány őszig a helyén marad, de lehetséges, hogy a június 8-iki ünepségek után nagy meglepetés éri majd a politikai élet változást váró korifeusait. Választások azonban minden valószínűség szerint csak az ősz elején, a mezőgazdasági munkák befejezése után következhetnek.

**Dr Kecskeméti Lipót főrabbi
halálának első évfordulója**

EMLÉKEZÉS...

Írta: Dr. Kabos Béla, az oradeai izr. hitközség elnökhelyettese.

Ama felszólításnak, hogy a néhai dr Kecskeméti Lipót siremlék leleplezésével kapcsolatosan egy pár soros megemlékezést írjak a „Népiünk”-nek, készséggel teszek eleget annál is inkább, mert ebben a felhívásban dr Kecskeméti Lipót személyének igaz megbecsülését látom.

Néhai Dr. KECSKEMÉTI LIPÓT

Bárha ebben a gyászévben állandóan azon igyekeztünk, hogy emlékéit ébren tartsuk, így templomban, ujságcikkokban, kulturdelutánokon igen magas nivóju előadásokat élvezhettünk, úgy érzem, hogy dr Kecskeméti Lipót életéből mindég lehet egy új jellegzetes színt találni.

A velem egyívásuak, akik egy emberöltőt töltöttek el az ő papi és emberi gondozása mellett, még ma sem tudnak belenyugodni, hogy jártukban-keltükben nem láthatják mosolygó arcát, hogy eltűnt a város utcáiról egy karakterisztikus és markáns színt, hogy nem hallják bársonyosan érces hangját; hogy dr Kecskeméti Lipót nincs többé.

Ahogy így az emlékezés szárnyán visszazallok a multba, eszembe jut a 70-ik születésnapjára, ahol egyik szellemes rokonpapné egy derűs verssel köszöntötte fel, amelynek a refrénje az volt:

„Ha már hetvenkedtél eddig,
Hetvenkedjél százig”.

Dr Kecskeméti Lipót, aki a hiveit még magánál is jobban szerette, aki tudatában volt annak, hogy gyilkos kór emésztí a szervezetét, szemében felcsillámoló derűvel hallgatta a verset és igyekezett meggyőzni bennünket, hogy ő a mi kedvünkért elhiszi, hogy napról-napra lankadó ereje elviszi a százig is.

Majd ugyanerről a napról egy másik epizód: Szokásban volt, hogy a község papjának a Niszán kippur katáni requiem megtartásáért egy aranyat adományozott. Ma már nem tudom, miképpen esett meg, de a község husz éven keresztül elfelejtkezett erről a bevett szokásról. A 70-es születésnapot használtuk fel ennek a mulasztásnak a kikorrigálására és amikor átadtuk a 20 év gyümölcsét, fogadalmat tettünk, hogy ezután évről-évre megemlékezünk erről a napról.

Vártuk a hatást, ami be is következett: dr Kecskeméti Lipót korát meghazudtoló ifju lelkesedéssel válaszolt és nagy meglepetésünkre elutasította az ezután évről-évre kijáró aranyakat, majd resignáltan, de minden valószínűség szerint a mi

félrevezetésünkre így válaszolt: „Nem kell az évente kijáró aranyatok, nem fogadom el, de Te Konrád és Te Kabos ígérjétek meg nekem, hogy a 80-ik születésnapomon újból egyszerre 10 évre adjátok ki a salláriumomat!” Mennyi gyengédség, mennyi finomság e pár szóban attól, aki tudatában volt annak, hogy nemcsak az évei, de a napjai is meg vannak számlálva. De ez volt Kecskeméti Lipót!

A bölcs jószág találkozott benne az élet nyugodt harmóniájával. Sehol egy disszonáns hang sehol egy kirívó színt, mely pazarsága mellett is zavarná a békecs együttműködésnek mindennél

Egy év távlatából...

Negyvenhat évig tanított — egy éve az enyészeté dr Kecskeméti Lipót főrabbi. Még a sablon-emberek élete után is, ha pontot tesz a halál, nem jelenti az elfelejtést, Mennyivel inkább nem lehet felejtetni azt, aki ennyi energiát fejtett ki a zsidósága és hitközsége javára.

Negyvenhat évi szakadatan heroikus és örökkévalónak szánt munka után, most egy éve annak, hogy megszűnt a legnemesebb zsidó szívek egyike dobogni. Most újra keresni szavakat — minék? Csak ronthatunk gyarló szavakkal annak a férfiúnak emlékén, aki csillagként ragyogott a zsidóság szomorú és borongós egén. Most újra fellobban az emlékezés soha ki nem alvó mécsese, hogy fátylavá magasodjék. Ki tudja, hányszor lobban fel még a Nagy Láng-ot szimbolizáló emlékmécses. Évtizedek hálája bizonyos, évszázadoké valószínű. Még mindég túl közel vagyunk Hozzá, ahogy eltávozott röpké percek alatt az örökévalóságba. Irjuk le ismét a megdöbbenést, amely végigszántott községben, országokban, ahol ismerték, tisztelték és szerették? Szófecsérlés volna és önmagunk ismétlése. Sokkal inkább kő és sokkal inkább bronz-egyéniség volt, semhogy nyúlós szavak mákony val lehetne pótolni.

Dr. Kecskeméti Lipót egyéniségére és értékére

többre becsült színekét. De azért látjuk a harcos, az igazságért és jóságért fáradhatatlanul küzdő főpapot, az embert, a hajthatatlan, az erőset, a töretlent. És ahogy így látjuk dr Kecskeméti Lipót egyéniségét, ebben a két megvilágításban, elhiszük, hogy ez így is lehetséges. Elhiszük, hogy a harc és a béke ilyen szépen megférnek egymás mellett, hogy az energikus nekilendülés egy jobb, egy szebb jövő felé megalkuszik a lehetséggel, ha ez egyuttal békét is jelent.

Sajnos, most már végleg elült a harci zaj, örök siri nyugalom veszi körül alkotásra predesztinált munkás lényét. Emléke a márványnál maradandóbban él a mi szívünkben, de hogy a hála és kegyelet érzését átörökíthessük a jövő generációba is, márványemlékkel is hódolunk emberi és papi nagyságának.

A község áldozatkészségéből emelt emlékmű leleplezési ünnepe a most reánk következő vasárnap lesz. Bizunk benne, hogy ezen városunk minden polgára vallási és nemzeti szívre való különbség nélkül részt vesz, hogy megjelenésükkel áldozzanak egy igaz nagy ember magasztos emlékének.

talán a legjellemzőbb, hogy senki sincs, akivel az őr pótolni lehetne. Nem gondolunk csupán a papi szószékre, amelyen 46 évig prédikált. Elvégre lesz utódja. Mi arra a pótolhatatlanságra gondolunk, amelyet a közéletben, a zsidó életben okozott. Ki van a helyén? Ki az, akinek neve fogalomná lehet még életében, ahogy azzá lett ő, mig élt és alkotott? Amerre nézünk, semerre sem látunk ilyen karakán, ilyen igaz embert, a próféták meglátóját, interpretálóját, ezek és tizezerek vigasztalóját és a „tökéletes” reinkarnációját.

Szivan 18 — ez évben május 28-ika — a nagy férfi Jahrzeitja. Évforduló, amelyen újra előtöri a fájdalom, amelyet a zsidóság érzett, amikor eltávozott. Egy év, hogy elmúlt. Néha ezer évnek számított, most röpké pillanat. Ahogy a mi gyarló relatíven látó és élő felfogásunk, agyunk kivetít magából. Egy év... ezer év... Sok és kevés, semmi és minden.

Itt állunk dr Kecskeméti Lipót halálának évfordulóján. A szomorúság önti el ezekben a ragyogó májusi napokban szívünket és lelkünket.

Elmúlt egy év és jönnek az újak. E pillanatban is úgy érezzük, hogy most ment el és soha nem fogjuk tudni elfelejtetni!

Három millió dollárral támogatta a Joint az üldözött német zsidóságot

Páris. — Az American Joint Distribution Committee párisi irodájának jelentése szerint a Joint hárommillió dollárt fordított a német zsidók segélyezésére azóta, hogy Hitler uralomra került Németországban. Ennek az összegnek egyik felét a Németországban maradt zsidók, másik felét a kivándoroltak segélyezésére fordították.

Egyedül 1936-ban 470 ezer dollárt fordított a Joint a német zsidók támogatására, főleg kivándorlási és átrétegződési célokra. A Joint-iroda jelentése megállapítja, hogy 40 ezer zsidó munkanélküli zsidó van ma Németországban, akik a zsidó vállalatoknak és üzemeknek kényeszerű likvidálása miatt vesztették el kenyérüket. Ez a folyamat tovább tart és egyre súlyosbítja a zsidó munkanélküliek helyzetét. A legjobb lehetőség a németországi zsidók gazdasági pozíciójának megtartására a hitelsegítség. Hatvan zsidó kölcsönpénztár igyekszik segítséget nyújtani ebben a tekintetben. Ezek az intézmények részben saját tőkével dolgoznak, másfelől azokkal a hitelekkel, amelyeket az American Joint Reconstruction bocsátott rendelkezésükre. A Fundation egymillió 250 ezer márká alaptőkéből 570 ezer márkát juttatott a kölcsönpénztárnak.

A jelentés szerint 1936-ig 112 ezer zsidó hagyta el Németországot. A legközelebbi négy esztendő folyamán évente 12—20 ezer zsidó fog kivándorolni a Harmadik Birodalomból, akiknek egyik fele Palesztinába, másik fele a tengerentúli államokba fog menni. A kivándorlás főleg a fiatal nemzedékből rekrutálódik és ez a folyamat súlyos veszedelemmel fenyegeti a hitközségeket, miután a birodalomban maradó öregek, akik bizonyos ideig a fiatalok támogatását élvezik, előbb-utóbb a hitközségek terhére lesznek. Németország 1400 hitközsége közül 276-nak van szüksége gyorssegélyre. Egy részük fel is oszlott már és templomukat eladták.

— Káhan Frankl Samu új megbízatása. Kahan Frankl Samut, a magyarországi ortodox Központi Iroda elnökét a magyarországi kolél nassi-jává választották meg.

x **Intelligens, csinosnak mondott, szép jóvedelemmel, saját lakással és készpénzhozománnyal rendelkező, nyugdíjas állással bíró urileány keresi 42—45 év körüli, existenciával rendelkező vallásos izr. uriember ismeretségét, házasság céljából.** Válaszokat „Vallásos” jelígre a kiadóba.

Mit tanulnak a varsói diákok...

Nem tudjuk, hogy mit tanulnak a varsói egyetem diákjai, de azt a hírekből tisztán ki-vehetjük, hogy mit tudnak. Szomorú ezt konstatálni, mert felmerül bennünk a kérdés: vajon mi lesz, ha ezek a diákok átveszik majd az előregedett, vagy kiháló mai generációtól az uralmat, a saját keserű levében vergődő világ felett.

Lássuk, hogy mi is történt Varsóban? Felvonulás volt a lengyel fővárosban és nagy tömeg nézte ezt. Egyenruhás, magukat nemzeti demokratáknak nevező diákok bombát dobtak a tömegbe. És eltaláltak a bűnöst. Igen, bombaszilánk érte Schenker Ábrahám nevű öt éves (igen öt éves) kis zsidó gyereket, akit anyja karjában tartott, hogy nézze a felvonulást. Még sok zsidó felnőtt is megsebesült, de meghalni csak a „főbűnös” halt meg. Egy kis Aurumele, akit anyja féltő gonddal nevelt, hogy idővel szaporítsa a felnőtt és küzködő zsidó proletármilliókat. Schenker Ábrahám öt éves varsói zsidógyerek meghalt, mert Jan Szmolinszky és Janus Oliniczak nevű orvos-tanhallgatók és Patur Henrik diák, a matematikai és természettudományi fakultás hallgatója és Konstantin Okinczik jogász nem szeretik a zsidó Leon Blumot, meg nem szeretik Litvinopot. Ezért kellett a tudomány csarnokát látogató emberek bombájától meghalni a kis öt éves zsidógyereknek. Ez az „igazság” kell a jövőben orosának, matematikusának és jogászáknak. Ezt diktálja magasabb emberi etikájuk. Nem lesz semmi bántódásuk. A kis öt éves mártírt reggel ötkor csak szülei jelenlétében engedték eltemetni a hitközség által adományozott díszsírhelyen. Jaj, de gazdagok vagyunk mártírokban! Most még az ártatlan öt éves kis Aurumele is közéjük került. A középkor felnőtteket itélt máglyahalálra egy meggyőződésért. A mi civilizált modern ko-

runk öt éveseket sem kimél. Nehéz hinni ezek után az emberiség jobb jövőjében! Nagyon nehéz!

Ahogy Thomas Mann látja a németországi zsidókérdést

Lehetséges, hogy csak mi zsidók „kiáltottuk ki” Thomas Mann-t a jelenkor egyik legjelentősebb írójának. Lehet, hogy a Nobel-bizottság „elfogult” volt, amikor évekkor ezelőtt neki adta az egyik évi irodalmi Nobel-díjat. Lehet, hogy az egész világ bolond, mert milliók olvassák könyveit, amelyek mind az írásművészet remekei.

Thomas Mann emigrált. Nem bírták szabad szellemét és nem bírta a nagy börtönt, amelyben most hetvenmillió német ember ül és ennek neve: Harmadik Birodalom. És Thomas Mann azóta járja a világot. Most New-Yorkban van és a „Free Synagogue”-ban négyezer hallgató előtt beszédet tartott. Ebben a beszédben hadat üzent az antiszemitizmusnak, amelyet „korunk legutálatosabb és legellenzesebb megnyilatkozásának” tart. Minden árja és nem-árja de magát kereszténynek tartó embernek szent kötelessége, hogy harcoljon ellene és ne hagyják magukra a zsidókat. A németországi példa mutatja, hogy mennyire súlyos lehet egy nép, ha szellemi vezérei, a tudomány emberei, a költők és írók ennek a barbár gondolatnak szolgálatába állanak és ezzel terjesztik a tudatlan nép körében a mélytét és a szabad gondolatot lebélyézzék.

Igy szónokolt Thomas Mann a new-yorkiak előtt. Nem első eset a nagy írónak ilyen megnyilatkozása s nekünk kötelességünk, hogy az ilyen beszédekről vagy nyilatkozatokról megemlékezzünk, mert jelét látjuk annak, hogy vannak még igaz szellemek a világon, akik erőt adnak nekünk ahhoz, hogy önmagunkban bizzunk.

Még a vakok is kiméletlenek

Azt hihetné az ember, hogy egy vak-ember jó és megbocsájtó. Már csak azért is, mert a sors nagy csapást mért rá, ami engedékenyvé kell tegye. S azt is remélhetné a józan ember, hogy főleg sorstársaival szemben szeretetteljes és elnéző. S mi történt Bécsben? Ennek az elgondolásnak szegényteljes megcsufolása. Az „Interessengemeinschaft blinder Musiker, Klavierstimmer und Musiklehrer” intézmény

szélték, mint az ő darabjáról, a Heines junge Leidenről.

— Mondja csak, A. Mels igazi neve, vagy csak írói neve ennek az embernek? — kérdezte Kürnberger.

— Csak az írói neve, — hangzott a válasz. — Mert a polgári életben Mels ur a Kohn névre hallgat.

Ez megadta Kürnbergernek a kegyelemdőfést. Abban a meggyőződésben, hogy Rosner bolondot üz belőle, egyszersmindenkorra bucsút mondott a könyvesboltjának. Pedig nem volt igaz. Mert Connady, d'Abrest Paul, A. Mels, mind a hárman a valóságban Kohn-ok voltak, még pedig a javából.

Ennek a történetnek a párja az az anekdóta, amely gyakran szerepel a tizenkilencedik század közepének anekdotagyűjteményeiben:

Derék, becsületes szász érkezik Amszterdamba, hogy személyesen vegye fel keletindiai örökségét. Először is ügyvédet keres. Az ügyvéd, akihez a véletlen folytán került, nagy csodálkozásra készlette. Az ügyvéd ugyanis zsidó volt, Szászországban viszont abban az időben zsidó még nem lehetett ügyvéd. A csodálkozása még fokozódott, amikor az első tárgyalások során szembekerült az első polgármesterrel. Az első polgármester is zsidó volt Amszterdamban. A polgármester a szászt az igazságügyminiszterhez utasította. Kérőnyének átadásakor rémületében megmerevedett a derék német. Az igazságügyminiszter is zsidó volt.

— A legjobb lesz, — mondotta a kegyelmes ur, — ha ebben az ügyben magához a királyhoz

Szalanként megy el a haja

PETROLEGGÉR
HAJSZESZT
MEGSZÜNTETI A KORPAZAST
MEGELŐZI A HAJHULLAST

szintén az árjaparagrafus alapjára helyezkedett. Kiebrudalja a zsidó vakokat köréből. A zsidó vak „hiába” vak, neki éhen kell halni, mert vakságához még egy nagy tragédia járul, ami még több talán, mint ez a testi baj: — hiszen zsidónak is született. Viszont az árja vakok, kétszeresen azok: micsoda vaksággal vannak megverve lelki-leg is, ha a testi szerencsétlenség mellett, lelkileg is ennyire nem látók.

A bécsi zsidók most nagy propagandát kezdenek, hogy a zsidó vakok kenyérhez jussanak. Remélni lehet, hogy Bécs városának csaknem 200.000 főnyi zsidósága segíteni fogja a szerencsétlen zsidó vakokat. Nem fognak éhenhalni, még ha az „árja” vakok szeretnék is. Akik ennyire vakok, ennyire embertelenek, ennyire szerencsétlenek. Hát ennyire nem ember az ember? Varsóban öt éves zsidógyermeket tép székkel a bomba, Bécsben éhenhalásra ítélik a zsidó vakokat, Palesztinában is iskolás-gyermek ellen dobtak bombákat, numerus-nullusok és klauzusok nyomorítják a világ zsidóságát. Rettentő sok a gyűlölet, nem is értjük, hogy ennyi gyűlölet láttára még van kedvünk élni... pedig kell legyen. mert a zsidó fennmaradás és örökkévalóság

KOHN, AZ ÉRSEK

Írta: Dr JOSEPH S. BLOCH

Az árjáknak a Kohn-név iránt való idegenkedése okozza, hogy a Kohnok szívesen rejtik magukat álarc alá.

Kürnberger Ferdinand, a legmagasabb osztály-német írók egyike nem hitt ebben az elrejtőző szenvedélyben, de alapos leckében részesült hiteltelenségéért.

Rosner bécsi könyvkereskedésében ült egy délután Kürnberger s az ujonnan megjelent munkákban lapozgatott. Nyílt az ajtó s érdekes fejű fiatal ember lépett be rajta. Amikor dolga végeztével az ifjú elhagyta a boltot, Kürnberger megkérdezte:

— Hát ez ki volt?

— Ismernevi hegedűművész, — felelte Rosner. — A neve Connady.

— Connady? Mindig így hívták?

— Szó sincs róla. Eredetileg Kohn volt a neve. Néhány nappal később ismét feltűnt Kürnbergernek a Rosner-boltban egy érdekes arc.

Kérdésére a könyvkereskedő azt felelte, hogy:

— Ez az ur francia író. Paul d'Aberst. De cívilben Kohn a neve.

Kürnberger gyanakodva nézett a barátjára, azt hitte, mókázik vele, aztán vette a kalapját és szótlanul eltávozott.

Harmadszorra ünnepelt színpadi író kereste föl Kürnberger ottartózkodása alatt Rosner könyvkereskedését. Bécsben akkortájt egyébről sem be-

fordul. Én majd utját egyengetem a kihallgatásának.

A szász, aki még mindig nem tért magához a meglepetéséből, csak hápogott. A miniszter nem értően a dolgot, megkérdezte:

— Csak nem fél attól, hogy őfelsége előtt megjelenjen?

— Azt nem, — felelte a kérvényező — csak... az iránt vagyok bátor tisztelettel érdeklődni, hogy a királynak... hogy őfelségének szintén zsidónak méltóztatik lenni?

Az egyházjog olmtüzi professzora nem szerte a mókát: kanonok korában sem vetette le becsületes családi nevet. Megmaradt Kohn-nak. Így is lett érsek.

Élénken emlékszem arra, hogy milyen feltűnést keltett az osztrák képviselőházban, amikor a Neues Wiener Tageblatt szerkesztője, Emmanuel Singer megjelent a szerkesztőségében érkezett távirattal, amely hírül adta, hogy:

Olmützi hercegeerseke megoaasztottaak Kohn Tivadart.

— Kohnt? — kérdezték rémülten a konzervatívok.

— Kohnt? — csodálkoztak derülten a liberálisok.

— Micsoda Kohnt? — érdeklődtek a közömböseket.

A tárgyalásra senki sem ügyelt többé. A teremben szájról-szájra járt a Kohn név. Elsőnek Taafe dr találta fel magát, a miniszterelnök.

titka épen az, hogy mi minden bajon átgázolunk.

Nem csupán a bécsi vakok — vakok: az egész világ vaksággal van megverve, keserves lelki vaksággal..

Mit mond egy felvilágosodott

csehországi politikus

a zsidóságról?

A prágai cionista szervezet előadásorozatát rendezett. Ezek egyikén Dr. Macek képviselő beszélt, aki egyike a fiatal közársaság szociáldemokrata vezérégyéniségeinek. Macek dr felvetette a kérdést, hogy a zsidókérdés nemzeti, vallási, vagy politikai kérdés-e? Arra az eredményre jutott, hogy ez irracionális averzió mulik, amely teljesen érthetetlen, amint nem lehet az amerikai fehérek averzióját megérteni a négerekkel szemben. Nézete szerint a zsidógyűlölettel szemben a zsidók nemzeti büszkeségüket állítsák és mutassák meg a népeknek, hogy mit tettek eddig és mit alkotnak ma a kultura érdekében. A cionizmusban látja a nemzeti ujjáébredés legjobb eszközét és a legjobb választ a zsidógyűlölettel szemben.

A vita során, amely az előadást követte, dr Angelo Goldstein zsidó képviselő felvetette a kérdést: cionizmus, vagy asszimiláció? Erre azt válaszolta Macek dr: elismerem az asszimiláció létezését, vannak zsidók, akik integráns részei a csehszlovák népnek. De minden szimpátiával a cionista mozgalomért lelkesedem. Az asszimilációt megértem, a cionistáké azonban minden csodálatom, mert vállalkoztak egy nép életét ujjáépíteni.

A gyűlölködésnek ebben a tengerében, amelyben fuldoklunk, jólesik, ha még emberi hangokat hallunk, ezuttal Prága felől, amelynek türelmes, megértő népe minden tiszteletünket megérdemli.

Amikor a pesti turfon

egy fonalügynök lova győz

Ennél komikusabb eset már régen fordult elő Budapesten. A Király-díjat futották a pesti lóversenyen. Aki nem tudná, annak megmondjuk, mi a Király-díj. A magyar lótenyésztés fejlesztésére, — amint ez világszerte divik — lóversenyeket rendeznek. A magyar lótenyésztés különben is világhírű. A magyar főurak, gentryk legfőbb tudománya: a ló. És a Király-díj, a legelőbb száma minden esztendőben a lóversenyszezonnak. A hatalmas aranyserlegen kívül, amelyet a győztes ló gazdája kap, még negyvenezer pengő, azaz körülbelül másfélmillió lej üti a győztes istállótulajdonos markát.

Tizenhatezer ember volt künn a „zöld gyepen”, a kormányzótól kezdve a szegény proletárig mindenki. Valamennyi mágnás, hatalmas divatrevü és a többi kelleke ennek a nagy derbynek. Negyven csztendeje mindég valamelyik mágnásistálló lova nyerte a versenyt. Hercegi és grófi istállók lovai. Ezuttal a kormányzó lova is futott. És mi történt? Rettenetes, borzalmas és még ki tudja, milyen szavakat használhatunk a „katasztrófára”. Futott egy ló, a neve világhírű énekesé: Caruso volt a lóprimadonna, akít tekintetbe se vettek, mert turfinyelve szólva outsider volt. Akire nem számítanak. Egy „zsidó ló”. Valami Rubin Sándor nevű fonalügynöké, akinek ugylátszik, jól sikerülnek a jutalékelszámolásai, mert versenylovat is tart. És ez a „zsidó” ló győzött. Felszisszent

a tribün és a sok mágnás. Negyven éve nem volt erre példa. Hát ez a zsidó prepotencia ide is befurakodott? A fonalügynök jobban ért a lóhoz is, mint Esterházy herceg, meg Wenckheim gróf? Amikor a váratlan győzelem bekövetkezett, senkisésem gratulált a ló gazdájának. Mert hiszen ő is outsider volt. Nem is Nemzeti Kaszinó tag, nem is egy „kérlek-alássan”. Fonalügynök. A szép másnásasszonyok orrukhoz tartották zsebkendőjüket. A Király-díjon Király-utca győzött. Milyen tragédia, a zsidók előretörték a turfon is. A mi véleményünk az, hogy zsidó és még hozzá fonalügynök ne tartson versenylovakat. Mert cholile első lesz és akkor nő az antiszemizmus is. Hát már itt sem hagyják a szupremáciát. Ide is behozták a numerus clausust, vagy nullust? Dehát mit csináljon egy zsidó ügynök. Ha nem hagyják élni a Király-utcán, kénytelen győzni a Király-díjon. Elvégre 40.000 pengő se kutya. Az aranyserlegből pedig Kiddist is csinálhat...

— ARADON, ha jól és olcsón akar ékezni, keresse fel Klein Dávid orth. kóser vendéglőjét, Piața Avram Jancu 11.

Magas-Tátra

STARY-SMOKOVEC (Ó-Tátra) (Ured)

Elsőrangú házak, úgy Stary Smokovecen, mint Tatr. Lesnan. Legmodernebb komfort, kitűnő ellátás. — A panzió árakból elő- és utószezonban 10% engedmény. Bővebb felvilágosítással készséggel szolgál

Schreiber Mór, Stary Smokovec CSR.

SCHREIBER

ORTH. PANSIO Tel. 43

TATRA-LESNA

Villa Erika, p. p. Tatr. Lomnica. Tel. 28.

— Érdeklődni kéne, — mondotta — vajjon ezt az urat... ezt az érseket megkeresztelték-e? Hogy keresztény-e?

— Legyen nyugodt, kegyelmes uram, — feleltém — ha zsidó lenne, már régóta nem hívnák Kohn-nak.

De a Kohn-név megmaradt piros posztónak. Nem lehetett napirendre térni fölötte. Hercegeknek lenni végtére is nem csekélység, milliók tartoznak egyházfeljedelmi jogára alá s e millióknak egyre arra kell gondolni, hogy uruk egy... Kohn. Rémes!

Bauer Juliust, a költőt, egyszer így szólította meg egy szolgálatrakész markőr:

— Alászolgája Löwy ur!

Mire az elmes humorista így felelt:

— Mi jut az eszébe? Engem nem hívnak Löwynek. Én csak úgy nézek ki, mintha... Löwy lennék.

Kohn, a hercegek ezzel éppen ellentétes helyzetben volt. Nehéz helyzetben. Ő valóban nem „nézett ki” úgy, mintha Kohn — lett volna. Viszont! Kohn volt a neve.

Az olmtüzi zsidók, ősi szokás szerint, minden nevezetesebb alkalommal kifejezést adtak a hercegek iránt való tiszteletüknek. Kohn dr előde, Fürstenberg, minden figyelmet megbecsült, amely iránta megnyilvánult s udvarias formában viszonozott is. Vele szemben Kohn Tivadár dr a zsidók-

előzékeny közeledését ridegen visszautasította. Kifejezésre akarta juttatni, hogy közömbös a zsidóság iránt, amelyet nagyatyja bosszúból hagyott el.

Abban az időben ugyanis a zsidók közül Ausztriában csak elsőszülöttek köthettek házasságot. A másodszülettek már nem. Kohn Tivadár dr nagyapja: másodszületett volt és bár ehhez nem volt joga, megnösiült. Szomszédja, akivel valami miatt összekülönbözött, bosszúból feljelentette. A bírói eljárás folyamán a vádlott megátkozta a fajtáját s kitért.

Jótékony munkásságának áldásaiból is kizárta Kohn Tivadár a zsidókat. A zsidó nőegylet segélyt kért tőle. Kérvénye válasz nélkül maradt. A gimnáziumi diákok számára általa létesített ösztöndíjból zsidó fiúk mit sem kaphattak.

A teológiai fakultáson tartott előadásai során — amelyek a Deutsche Zeitungban nyomtatásban is megjelentek — kijelentette, hogy ama régi zsinati határozat érvényessége, amely tiltja a zsidókkal való érintkezést, változatlanul fennáll. Ennek következtében számos liberális érzelmű tanár is be-szüntette zsidó családoknál való látogatásait, nehogy valamiképpen magára haragítsa az érseket.

A politikai pártok hevesen küzdöttek ez ellen a „zsidó” hercegek ellen, a papok egyenkint revoltáltak ellene, néptelenül gyalázó iratok jelentek meg róla s mindenki szidta a „szemtelen zsidót, a betokodott zsidó parvenüt”.

Egy ízben, amikor elrendelte egy pap elfogatását, a tömeg, amely emiatt tüntetett ellene, bevverte palotájának összes ablakait s csak kis híjja volt,

hogy a hercegek iránt való dühében — nem rendezett pogromot a zsidó utcában.

A római Kuria mit sem tett az érsek tekintélyének megvédésére.

Igy történt meg, hogy a keresztényszocialista párt vezérkari főnöke: Gessmann dr Olmützből előadást tarthatott s ezen az előadáson, amelyen Weindlich főbíró és számos olmtüzi apátur is résztvevett, kifakadhatott ellene.

Végül már Rómában is megsokallták az olmtüzi dolgokat. Felszólították Kohn Tivadárt, hogy mondjon le méltóságáról.

A külügyminisztérium félhivatalos lapja, a Fremdenblatt az olmtüzi hercegek elmozdításának hírére a következő megjegyzéssel közölte:

„A pápa tudomására hozta Kohn dr-nak, hogy neve körül tulságosan sok harc támadt s hogy éppen ezért lehetetlenné vált számára az, hogy magas tisztségét sikerrel tölthesse be Olmützből”.

Sem a bíbor, sem a trón nem tudták megőrizni őt a zsidógyűlölet ellen s elfeledtetni zsidó származását. Zsidó mártírrá vált anélkül, hogy akarta volna.

Mint zsidó mártír talán kiérdemelhetné volna a zsidóság megbecsülését, ő azonban erőszakosan széttépett minden köteleket, ami a zsidósághoz fűzte őt s megtagadta a zsidó vért ereiben.

Még sem tudta elviselni nevének terhét. Összeomlott alatta.

Bukására az antiszemita táborokban örömdal dalom tört ki..

Történelmi visszaillesztés az angol zsidóság multjából...

A középkori zsidóság háromszáz éves küzdelme, az angliai szabad letelepedésért

A portugál kormány londoni nagykövete a kápolnát használja fel a marannusok tanácskozására. — Chile meghódítása zsidó expedícióval és zsidó pénzzel. — Egyes tekintélyes és gazdag zsidók kiváltságos helyzete a szigetországban. — Cromwell filozemitizmusa. — A puritánizmus a zsidó törvényeket akarta Angliában meghonosítani. — Manasse ben Josef érdekes szerepe Anglia történelmében.

— A „Népünk” eredeti riportja. —

London. — Most, hogy az egész világ érdeklődésének homlokterében állott Anglia, a nagy koronázási ünnepekkel kapcsolatosan érdekesnek tartjuk, hogy történelmi visszaillesztést vessünk az angliai zsidóság multjára, illetőleg annak a 500 esztendőnek történelmét adjuk dióhéjban, amely a kiűzéstől számítva telt el, mindaddig, amíg egyes felvilágosodott államférfiak, befolyásos zsidók közbenjárására megengedték az újra való letelepedést.

Az angol zsidóság első kiűzetése 1290-ben történt és a XVII. század közepéig nem volt jogilag elismert zsidó közössége a szigetországnak. A kontinensen azonban oly keserves volt ez időben a zsidóság sorsa, hogy voltak olyanok, akik mégis átmerészkedtek a La Manche csatornán túlra. Már 1510-ben hat zsidó érkezett újra Angliába, hogy ott letelepedhessenek. Ezek között híres és ismert volt Dr Elias Sabot nevű bolognai orvos, akinek IV. Henrik király adott kivételes letelepedési engedélyt. De adott ő hasonló engedélyt még egy zsidó orvosnak is, Sampson de Mierbeave-nak, aki Délfranciaországból vándorolt be, akit azért hozattak, hogy Sir Richard Whittingtonnak, London lord-majornak feleségét meggyógyítsa. Ez időben volt egy külön gyűjtőhely a zsidók számára, a „Domus Conversorum”, ahol szabad lakást és ellátást kaphattak. Ezt a helyet 1232-től kezdve 1608-ig tartották fenn, kivéve az 1551—78 közötti éveket, amikor is üresen állott ez a különleges helység.

A protestáns reformáció és az akkori polgárháború kedvezett annak, hogy a zsidók újra szabadon bevándorolhassanak. Amikor a puritánok uralomra kerültek, akkor különös szeretettel tanúsították az ó-testamentummal kapcsolatosan. Különösen kedvezően befolyásolta ebben az irányban az angolokat néhány kiváló képességű marannus, aki a vezető körök vallásos érzületére és kereskedelmi képességeikre hivatkozott. Olyan férfiak voltak ezek, akiknek nagy nemzetközi kereskedelmi kapcsolatuk volt és ezt jól felhasználták az állam javára. Antonio Fernandez Carvajal 1635 körül került Londonba mint első marannus és 1656-ban tért vissza nyíltan a zsidó vallásra. A kereskedelem fejlődése volt. Voltak hajói, amelyek bejárták Kelet- és Nyugatindiat, Braziliát és a Levántét és minden nagyobb európai kereskedelmi centrumban voltak lerakatai. Jellemző hatalmas tekintélyre, hogy amikor 1645-ben mint nem egyházhöz tartozó ellenpanaszt adták be, akkor a City kereskedői együttesen írtak feliratot a parlamentnek, amelyben kérték, hogy ne bántsák. A lordok háza meg is szüntette ellene a pert és számos esetben különleges intézkedéseket hoztak, hogy érdekeit megvédjék.

A ZSIDÓK BEFOLYÁSA A HÁBORUK ALATT

Ekkor folytatott véres háborukat Anglia Hollandiával, Portugáliával és Spanyolországgal. Ez

időben a marannus zsidók rendkívül értékes információkkal szolgáltak. Carvajal apósa, Antonio de Souza például a portugál kormány londoni nagykövete volt és a köpötséghez tartozó római katolikus kápolnát használta fel a marannusok tanácskozáshelyéül. A zsidó hitközség tagjai között sok gazdag és befolyásos akadt.

Igy ismert történelmi tény, hogy az egyik tekintélyes zsidó: Simon de Caceres tervet dolgozott ki Chile meghódítására és Cromwell-nek azt ajánlotta, hogy ő maga megszervezi az expedíciót és annak költségeit is finanszíroznia fogja. Duarte Alvarez királyi kincstárnok volt a Kanári szigeteken (ezeken a helyeken nagy birtokaik voltak a londoni marannusoknak) és Maneul Martinez Dormido (David Abarbanel Manasse ben Israel sógora) kincstárnok volt Andaluziában.

A XVI. század vége felé a hollandiai zsidóság körében felfigyeltek arra a körülményre, hogy Anglia kezdi szívesen látni a zsidókat. Akkor már az amszterdami szefárd zsidóknak nagy hitközsége létezett. Különösen Manasse ben Israel (1604—57) marannus szülőktől származó férfi volt az, akit az Angliában lábrakapott messianisztikus eszmék érdekelték. 1650-ben írt egy könyvet „Esperanca de Israel” címen (Israel reménye), amelyet angol fordításban eljuttatott az angol egyházfőkhöz, parlamenthez és a legfelsőbb törvényszékhez. Akkoriban a messianisztikus gondolat oly népszerű volt, hogy Cromwell Olivér államfő érdeklődését is felkeltette és gazdag holland-zsidó kereskedőket hívott meg Londonba. Többek között kapcsolat létesült Manasse ben Israel-el és az amszterdami hitközséggel. Azonban dacára a kereskedelmi kapcsolatoknak, csak a két éves holland-angol háború után kerülhetett Manasse ben Israel 1655 októberében Londonba. Ekkor erőteljes agitációt kezdtek újra a zsidók letelepedése ellen. Manasse petíciói könyv formájában az államtanács elé kerültek.

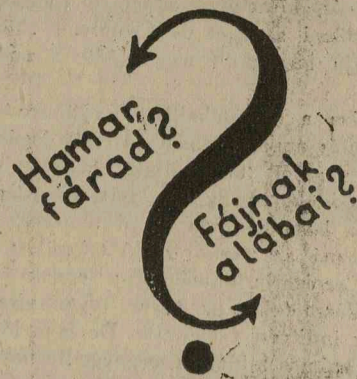
Ezt a könyvet az inkvizíció újabb kegyetlenkedéseinek hatása alatt írta. Azt írja benne, hogy a világnak egyetlen népe sem szenvedett még annyit hitéért, meggyőződéséért, mint a zsidóság.

A könyvet kísérő iratban Manasse kifejtette azt a kedvenc ötletét, hogy a zsidóknak ősi hazájukba való visszatérése előtt széjjel kell szóródnia a világ minden részébe. Minthogy akkor már több mint 300 esztendő óta zsidók nem laktak Angliában, azt kérte az államtanácstól, hogy költözhessenek zsidók a szigetekre.

A parlament kedvezően fogadta a kérést, amire jellemző, hogy Lord Middlesex levelet írt hozzá, amelyben „drága barátomnak” nevezte.

AMIKOR MÓZES TÖRVÉNYEIT AKARTÁK ANGLIÁBAN KÖTELEZŐVÉ TENNI

Cromwell, ez a rendkívüli érdekességű angol államférfi akkor oszlatja fel a parlamentet és újat hívott össze, amely csupa puritán prédiká-

Vegyen „Aesculap” talp betéteket

torból állott, akik rendkívül tisztelettel viseltettek a régi zsidó intézmények és az ó-testamentum iránt. Volt például egy anabaptista tábornok, Thomas Harrison, aki pártjával együtt azt óhajtott, hogy Mózes törvényei legyenek Angliában kötelezők.

Manasse ben Israel, ez a rendkívüli érdekességű zsidó férfi hatalmas munkát folytatott annak érdekében, hogy a zsidók újra letelepedhessenek Angliában. Volt lényében valami vonzó, bizalmat keltő vonás, amellyel megszerette magát embertársaival. Kitünő szónok volt, előadásának könnyedsége érthetővé tette érveléseit. Járatos volt a zsidó irodalomban, ismerte a keresztény teológiát is. Több mint 400 kidolgozott prédikációt hagyott hátra portugál nyelven. Irodalmi működésének mintaképe Don Isaak Abarbanel, akinek dédunokája Rachel Soeira volt felesége. Erre a rokonságra nagyon büszke volt, mert ezzel szerinte igazolhatja, hogy Dávid király családjából származnak ivadécai.

Manasset az is ösztökölte abban, hogy Anglia a zsidók nyugodt letelepedési helye legyen, mert rendkívül sok autodaféit rendeztek Portugáliában, Braziliában, ahol elevenen égették meg a marannusokat. Ezekről emlékkönyvet is ír és főleg a Hollandiában élő portugál zsidók érdeklődnek e maglyahalálók iránt, mert gyakran közeli hozzátartozók is szenvednek a vallási fanatizmus eme retentő megnyilvánulásától. Ezek javára kéri főleg a szabad angol bevándorlást. Messiást várja, amint hogy az angol puritánok is hasonló elgondolásokkal foglalkoztak, de előbb lakniok kell Angliában is, mert csak a teljes széjjelszóródottság után jöhet a megváltás. Manasse az isteni gondviselés eszközének tekintette magát. Érdekes, hogy egyik iratának rézmetszeteit Rembrand, a hírneves holland festő készítette el.

MANASSE HIRES VITAIRATA

Amikor ismeretes beadványát eljuttatta az angol parlamenthez, hatalmas ellenzést váltott ki a zsidók letelepedésének gondolata az angol nép körében is. Voltak uszítók, akik féltették az angol kereskedelmet a zsidóktól, viszont voltak olyanok is, akik széleskörű nemzetközi kapcsolataik miatt várták a zsidók bevándorlását. Manasse ben Israel védte a zsidó kereskedelmet. A hollandiai, portugál és spanyol zsidók uzsoraüzleteket nem ismertek, hanem nagyszabású, modern értelemben vett pénzügyi tranzakciókat. Ebben a vitairatában felsorolta azoknak a zsidó férfiaknak neveit, akik más országoknak és államfőknek tettek nagy szolgálatot. A zsidók mindig hűségesek voltak, leginkább védelmezőikkel szemben. Tiltakozik művében a többi zsidókat gyanúsító bűnök ellen. Így a vérvád tarthatatlanságát is kimutatja. Nem élünk négerek között, — írja Manasse — hanem fehér civilizált emberek között és mégis barbarizmussal bántanak el velünk, gyűlölnék és megölnék bennünket.

Cromwell megértette Manasse érveléseit és akaratát és tőle telhetőleg támogatta a kérést. De mit tehettek róla mindketten, hogy Pyrrne egy gyűlölettől izzó iratot szerkesztett, amelyre Manasse szintén válaszolt.

Egyetlen ember volt Manasse ben Israel és

Gyermeke iskolába jár?

Gondoljon egészségére!

Lássa el

SENLASLO

(Szt. László)

fertőtlenítő toalettszappannal

DENTONAL fogpasztával

Üdit — Fehérit — Fertőtlenít

többéves szívós, kitartó, felvilágosító munkájával sikerült megtörni a jeget és Cromwell „közfársasági” Angliája lassankint megengedte a zsidók letelepedését.

Nemsokára a Whitehallban gyűlésre jöttek össze a jelentős angol egyházi vezetők, jogászok és kereskedők, s arról tanakodtak, hogy visszaengedjék-e a zsidókat vagy sem. Bár a jogászok azt hangoztatták, hogy nincsen angol törvény, amely megakadályozná az angliai zsidó települést, ha az állam javát szolgálja a település: ennek dacára nagy ellenállásra talált az eszme ugyannyira, hogy Cromwell az indítványt elejtette. De nem hivatalosan tolerált számos zsidót és megengedte nekik válásuk szabad gyakorlatát. Ez azonban nem tartott sokáig.

KITÖR A SPANYOL-ANGOL HÁBORU

1656-ot írunk akkor. És ez a háború mindenekelőtt felhívta újra a zsidókérdésre a figyelmet. Antonio Rodriguez Robles nevű dúsgazdag marannos vagyonát lefoglalták és el akarták konfiskálni. (Régi szokás ugylátszik a zsidók pénzével háboruzni, kastélyokat építeni stb.) Ekkor a többi marannosok félni kezdtek, hogy őket is spanyoloknak tekintik és elveszik vagyonukat. Robles azzal érvelt Cromwellnél, hogy nem spanyol, hanem portugál. Ugyancsak ilyen értelemben írtak fel 1656 március 24-én a többi marannos zsidók is. Fernandez Carvajal, Abrahám Cohen Gonzales, Simon de Caceres, Israel de Brito és Lopez Chillon, akik azt kérték, engedjék meg nekik, hogy istentisztelet tarthassanak Londonban. Az államtanácshoz került a kérvény. De közben a marannosok félték, hogy mint „spanyol”-okat kiüldözik az országból. Manasse ben Izrael újabb pamfletet írt, amelyben szembeszállt William Wyrne nevű fanatikus „puritán” zsidóellenességével. Ebben a „Vindiciae Judaeorum”-ban megvédte a zsidókat. Annyit elértek, hogy Robles vagyonát visszaadták azon a címen, hogy nem spanyol, hanem portugál. Ezzel a marannosokat hivatalosan is zsidóknak ismerték el. Nemsokára Creechurch Lane-ban, a londoni City-ben zsinagógát építhettek, és Mile End-ben temetőt nyithattak. Ezek a legérdekesebb és történelmi szempontból rendkívül értékes régiségek a mostani angol zsidóság büszkeségei és az elűzésből visszatért zsidóság igen értékes dokumentumai. Manasse Cromwell nagy tiszteletben részesítette, 250 fontos ajándékot adott neki és 100 font évi kegydíjban részesítette.

A szefard zsidóság letelepedésével lassankint lengyel-német származású zsidók is kezdtek beszivárogni, de a múlt századig semmiféle kapcsolat nem állott fenn a kétféle zsidóság között. A szegénység és kontinentális zsidóság szorongatott helyzete, a pogromok folyton üzték-hajtották ezeket a szerencsétleneket, akik közül Anglia is felvett, ha nem is sokat, de mégis ebből alakult ki a mai tekintélyes angol zsidóság.

II. Károly angol király (1660—1685) uralkodása alatt javult a zsidók politikai és szociális helyzete. A zsidók ellenségei továbbra újra azon mesterkedtek, hogy a Cromwell által inaugurált türelmi korszakot zsidóüldözésre változtassák át. 1675-ban a király megerősítette a zsidók jogait, de ennek dacára 1677-ben elhatározta a City, hogy nem tűr területén vagyontalan zsidót. Ennek ellenére nem történt nagyobb atrocitás és főleg a tengerparti városokban nyugodtan élhettek tovább. 1689-ben 10.000 font idegenadót fizettek a zsidók.

Ezzel a zsidóüldözések korszaka lezárult Angliában. Ettől az időszaktól kezdve felvirradt az angol zsidóságnak. Évszázadokig az elnyomás az üldözés volt osztályrészük, a következő korszak — amelyről írunk — már a fellendülés és a boldogulás időszakát jelenti. Erről legközelebb.

— Az Elyseum fűző- és kézimunka-üzlet a str. Episcopia Ciorgariu 11. sz. alá helyezte át szalonját.

Dr. Mandel Józsefné Oradea, Cogălniceanu 8. Telefon 64

orth. panziója és izr. diáklány nyaraltatása

Bala Valea Mariel (Jud. Satumare)

Fényvesek között, ózondus levegőjű, modern v. lában, tanárnői felügyelettel rendező nyaraltatását. — Fejőtteknek külön panzió. Vasas, jódos, szénsavas gyógyfürdő. Sport, zene, nap- és hőfürdő. — Kirándulások. — Mérsékelt árak. Vasuti kedvezmény.

A breszt-litovszki pogrom

Varsó. — A május 13-iki breszt-litovszki pogrom reggeltől késő estig tartott. A város zsidó alpolgármesterének kijelentése szerint 14-én éjszaka újból fellobbantak az excesszusok. Sok zsidó üzletet leromboltak és ezernyi ablaktáblát törtek be. Valamennyi zsidó üzlet zárva, mivel legtöbbjét kirabolták. 25.000 zsidó lakik a városban, akik rettegésben élnek, hogy újra kitörhet a nyugtalanság. Aki csak teheti, elhagyja a várost. Sok zsidó házra keresztény vallási emlékműveket szegtek, hogy ezzel elejét vegyék a további támadásoknak. Erős rendőri patroklok cirkálnak a városban, amelyet Varsóból vezényeltek ki a rend fenntartására. A károkat, amelyeket a zsidó kereskedők szenvedtek, 2 millió zlotyra (cca 50 millió lej) becsülik.

Dr Emil Sommerstein sejm-képviselő felkereste Breszt-Litovszk kormányzóját és kérte a rend és közbiztonság helyreállítását. A kormányzó megígérte, hogy minden erejével azon lesz, hogy elejét vegye a további tüntetéseknek. Először 150, majd később újabb 250 rendőr jött Breszt-Litovszkba. A zsidó képviselő aggodalmát fejezte ki a kormányzó előtt arra vonatkozólag is, hogy a késszurásokkal megölt Stepan Kodriora rendőrtiszt temetésén újabb nyugtalanságok lehetnek, mire a kormányzó megnyugtatta a képviselőt és rajta keresztül a zsidó lakosságot. Amikor május 14-én a képviselő el akarta hagyni a várost, a zsidó tömegek könyörögve kérték, hogy maradjon ott. A zsidó lakosság körében pánik hangulat uralkodik. A zsidóság helyi vezetői meg vannak győződve arról, hogy újabb excesszusok nem következnek be. A hatóságok a környék zsidó lakosságát helyeit féltik a nyugtalanságtól, ahol nemzeti demokrata agitátorok tovább izgatják a lakosságot. Az ujonnan alakult pártnak hivatalos lapja, a „Kurjer Poranny” azt írja, hogy a zsidók állandóan provokálják a lengyel lakosságot (?) és ezeknek a provokációknak kell hogy viseljék a következményeit. A zsidó parlamenti klub különben a minisztériumoknál is interveniált, ahol biztosították őket arról, hogy a további kilengéseknek elejét fogják venni a helyi hatóságok. A „Nasz Przegląd” című lapnak azt a számát, amelyben részleteket közölt a pogromról, elkonzfiskálták.

A breszt-litovszki eseményekkel kapcsolatosan a lapok erősen cenzurázva jelennek meg, de mégis ki lehetett deríteni nagyjából a tényállást.

Szczerbovszky nevű zsidó mészáros üzletében a hatóság házkutatást tartott, amelyen azt találták, hogy tíz olyan levágott borjú is van ott, amelyet rituális eldörítés szerint vágtak le, dacára annak, hogy az új törvény szerint a rituális vágás tilos, csak bizonyos számú állatnál nem. Amikor a rendőrség el akarta szállítani az elkonzfiskált húst, az üzlet előtt zsidó tömeg gyülekezett, amely nem akarta engedni, hogy a húst elvigyék. A rendőrségi vezető oszlásra szólította fel a tömeget, nagy tumultus támadt, amelynek hevében a mészáros 17 éves fia egy husvágókéssel a nyakába szurt. Erre a megtámadott rendőr revolverlövéseket adott le, amikor is megsebesült a zsidó mészáros. A rendőrtiszt belehalt sérülésébe. A tettes elmenekült. A haláleset nagy feltűnés és izgalmat keltett a városban. Már a délelőtti

órákban kezdődött a pogrom. A lakosság tömegekbe verődött és kezdte kirabolni a zsidó üzleteket. A zsidó élelmiszerüzletekből mindent elvittek és ingyen szétszórták a lakosság körében. Zsidó járőreket megtámadtak és megsebesítettek. Egy zsidó lakta házat felgyújtottak s a tűz veszedelmes terjedni kezdett. A zsidóság körében nagy pánik keletkezett. Sokan az állomásra mentek, hogy elutazzanak, de nem tudtak, mert a tömeg megakadályozta ebben őket. A város két legfőbb utcája a borzalmas pusztítás képét viselte magán. A rombolás a késő éjszakai órákig tartott. Az aránylag kisszámú rendőrség képtelen volt megakadályozni a rablást. A legújabb jelentések szerint a pogromnak két halottja és nyolcvan sebesültje van, azonkívül rendkívül nagy anyagi kár.

Világszerte tiltakoznak a bevándorlási megszorítások ellen

Jeruzsálemből jelentik: Amikor köztudomásúvá vált az új sedulra kiadott certifikátok száma, Mose Shertok, az executive politikai osztályának vezetője Sir Arthur Wauchope főkormányzóhoz ment, akivel több óra hosszáig tartó megbeszélést folytatott.

Varsó. — A cionista pártok koordináló bizottsága együttes ülést tartott, amelyen dr Kleinbaum és dr Hellman referátumai után széleskörű debattát folytattak az új bevándorlási módszerrel kapcsolatban. Végül egyhangúlag azt a határozatot hozták, hogy felkérjük a cionista világszervezet executivejét, hogy ne fogadja el az új rendszert és utasítsa vissza azt, mert ellenkezik a világ zsidóságának legelemibb követelésével.

Berlin. — A németországi cionista szervezet a következő táviratot küldte a palesztinai executive-nak:

„Németország zsidósága gunynak veszi a certifikátok számát, tekintettel arra a rendkívüli helyzetre, amelyben a világ zsidósága szenved. A németországi cionisták bizalmáról biztosítja az executive-t, támogatja fáradhatatlan harcában és kéri, hogy okiratokkal garantált jogaihoz ragaszkodjék és a sedul megnagyobbítását követelje.”

A legnagyobb német zsidó újság szerint elsőrangú jelentősége ma az általános palesztinai helyzetnek van és jellemző arra, hogy mennyire sorsdöntő jelentőségű események küszöbén állunk, hogy a júliusi genfi mandátumbizottsági ülésre maga Ormsby Gore gyarmatiügyi miniszter meggy referátornak s ekkor fog tulajdonképpen eldőlni, hogy mi következik.

Az ardeali zsidóság legkedveltebb találkozó helye Bucureștiben

KATZ orth. **restaurant**
București, str. Carol 32. I. emelet

— Orth. 27 éves fiatalember, kinek saját rőfösüzlete van, hozzáillő házasársát keres. Igénye 200.000 lei. Leveleket „Kamoly” jellegre a kiadóba kér.

Irodáj teendőiben jártas, román, német, héber nyelvet periektül tudó intelligens, nőtlen, fiatalember, kezdőfizetéssel elhelyezkedést nyerhet a „NÉPÜNK” kiadóhivatalában.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Oradea, Strada Iosif Vulcan 4
Telefon: 440

Előfizetési árak:

Belföldön: Hitközségeknek és vállalatoknak	500 lei
Magánosoknak egészévre	300 „
„ félévre	160 „
„ negyedévre	85 „
Külföldön: Csehszlovákiában	120-80, 45, 25 ck.
Jugoszláviában	180, 95, 50 dinár
Magyarországon	25-15 pengő
A többi államokban	10-5 dollár

Naptár 5697

„Népünk” cikkeinek utánnomását csakis a lorrás megjelölésével engedjük meg.

Péntek: Szivan 18, május 28.

Szombat: Szivan 19, május 29. 2: פדק

Heti szidra: כהעלותה

Heti haftora: רני ושמחי

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 7.50

gyertyagyújtás 8.00

Istentisztelet kezdete 8.20

Szombat befejezése 9.05

SALOM ASCH:

A COLOSSEUM

A világhírű zsidó író Rómában járt és erről az utjáról írja többek között a következő érdekes cikket:

Vespasian császár nem akarta felvenni epitheton ornansként a „Judaicus” szót, emlékéül annak, hogy megnádította Judéát, mert nem akarta megadni a zsidóknak azt a tiszteletet, hogy a fölöttük aratott győzelem emlékére nevüket felvegye, ahogy azt a római imperátorok tették, amikor egy népet legyőztek, mint germanicus, vagy britanicus melléknevet. Dacára ennek, a zsidók elleni győzelem nem lehetett könnyű, amit az is bizonyít, hogy olyan sok emléket építettek a Juda elleni győzelem emlékére. A zsidók fölött aratott győzelem különben a legsajátosabb és legfontosabb a római imperium győzelmei között.

A Colosseum, talán ma is a világ legnagyobb épülete, ez a Colosseum az, amelynek oly szomorú nevezetessége van a kereszténység történetében. Sokszor tízezer embernek van helye benne. A Colosseumot Vespasian kezdte építeni és Titus fejezte be azokkal az aranyakkal, amelyeket a zsidóktól raboltak el. A Colosseumot 12.000 zsidó hadifogoly építette. Ezeket a zsidó rabszolgákat a téglavető teleptől egészen a Colosseumig egymásmögé állították és a kész téglát kézzel-kézre adták, amíg a falhoz érkezett. Titus nagy ünnepségek között nyitotta meg a Colosseumot. Száz napig tartottak ezek az ünnepségek. Naponta voltak küzdelmek, amelyeket zsidó rabszolgák folytattak a kiéhezett vadállatokkal, amelyeket e célból hoztak a római birodalom távoli országaiból. Az akkori feljegyzések szerint ötezer, mások szerint kilencezer vadállat pusztult el a küzdelmek során, de hogy hány zsidó rabszolga pusztult el, azt nem tartották szükségesnek feljegyezni. A vadállatok szállítása pénzbe került, de az emberélet nagyon olcsó volt. És ezt az a Titus cselekedte, a keresztény történelem tudósok az „emberiség díszének” neveznek. Ettől az időtől kezdve lett a Colosseum az emberiség történelmének egyik

legvéreseb területe. Itt vetették hosszú időn át a vadállatok martalékául az emberéleteket. Itt zajlottak le az úgynevezett gladiator-játékok. Néró idevetette a keresztényszekta huveit. Ezek között volt Péter apostol, vagyis Simon bar Jajno. A keresztény egyház hatalmas keresztet állított fel ezeknek az áldozatoknak az emlékére, de a zsidó mártírok emlékére senkisémet állított emléket. De az emlék mégis ott van: — maga a Colosseum. Ejnek idején, holdvilágnál és reszkető csulagok tényénél újra megnéztem a Colosseumot. Irtózatossá érzés a szürke néma falak között járni. Mintha láttam volna a hősi halált halt mártírok tizezeit, a keresztényeket és zsidókat egyaránt. Haiotti köpenybe burkoltan ülnek köröskörül a nagy köveken és mintha retentő kiáltás hangoznék; az a kiáltás, mely hosszú mártíriumos utunkon kísér és kísért és ez halátszik minden autodefékről, máglyákról, mert a zsidók égtek és égnek hitükért, meggyőződésükért Titustól — a nemzeti szocialistákig. Ezek a kiáltások itt maradtak a falak között. Mintha most is hallanám, amint a zsidók, de talán a keresztény mártírok is kiáltják utolsó halálordításuk közepette, amint a vadállatokkal viaskodnak: a halhatatlan és örök Semá Jiszroél!..

— A ZÜRICH ZSIDÓSÁG KITETTE TEMPLOMABÓL AZ ORGONÁT. Zürich. — A zürichi hitközség renkiouli közgyűlést hívott egybe az orgonakérdésben. A hitközség konzervatív pártja ugyanis indítványt nyújtott be, melyben az orgona eltörlését kérte. „Az orgona átmenet a kitérés felé és a zsidóság megtagadása” — ezt mondták az indítványtevők — „és egy hamisan értelmezett asszimilációnak szomorú maradványa a zsinagógában”. Az organelles indítványt 177 szavazattal 61 ellenében elfogadták. A szavazás után az elnök kijelentette, hogy ennek a szavazásnak történelmi jelentősége van, mert azt jelenti, hogy a zsidóság visszatér dekadenciája után az ősi értékeihez.

x Olcsón nyaralhat Bulz községben (Iadvölgy állomás) Silberstein Bernáthnál. Gyönyörű vidék, klimatikus levegő, 500 méter a tenger felett. 25%-os vasuti kedvezmény. Szigoruan orth. kóser konyha. Sinautó csatlakozás a remeci Stana-ra. Felvilágosításért forduljon: Silberstein Bernáthhoz, Bulz, Gara Valea Iadului.

— Egy németországi menekült éhenhalt. Stanislau. — A stanislau városi kertben végkimerültséggel találták egy padon a 66 éves Mark Steinkorn, akit a kórházba szállítottak, ahol néhány órára rá meghalt. Steinkorn néhány évtizedig Németországban élt, ahonnan el kellett távozzon. Minden vagyont elvették, idegenben pedig nem tudott az idős ember existenciát alapítani. Végül Stanislauba ment, ahol tudomása szerint rokonai élnek. De kétségbeesve jött rá arra, hogy ezek a rokonok nincsenek többé az élők sorában. Két napon és két éjszakán át étlen-szomjan vánszorgott a városban, amíg összeesett és — éhenhalt.

x BUCUREȘTIBEN ha jól és olcsón akar étkezni, keresse fel Herschkovits Samu orth. kóser panzióját, Calea Rahovei 24 sz. alatt (Tribunal mellett).

Egy londoni multimilliomos 27 éves gyomorbetegéről

gyógyult ki a Gastro D. kezeléssel. Mr. Mort l'renghtoin ismert londoni multimilliomos akinek a kenti hercegségben óriási birtokai vannak, 27 éven át szenvedett makacs gyomor- és bélbetegséggel. Azt nem is kell mondanunk, hogy az angol főúr a világon mindent megpróbált, orvosai tanácsára bejárta az összes világfürdőket, de nem tudott tartós javulást elérni. Sőt az utóbbi időben már annyira rosszabbodott állapota, hogy mindent kihányt, csak teás-tejet tűrt a gyomra. Orvosai tanácsára végre az Amerikában híres tudósok által felfedezett gyógynövénykivonatot, a Gastro D. gyógyszert kezdte szedni és már az első hetekben olyan javulás állott be, hogy könnyebb diétás kosztot ehetett, három havi kúra után pedig tökéletesen meggyógyult és ma már — dacára magas korának — mindent ehetik és ismét golfozhatnak. A világhírű amerikai Gastro D. rendkívüli gyógyító hatással van a legmakacsabb gyomor-, bél-, epe-, vese- és májbetegségek esetében.

Kapható gyógyszerárakban és drogériákban, vagy megrendelhető 130 lej utánvét mellett Császár E. gyógyszerárában, București, Calea Victoriei 124.

— EGY ÚJ ZSIDÓ LORD, AKI NYOLCSZÁZ ÉVRE VISSZAMENŐLEG IGAZOLJA CSALÁDFÁJÁT. London. — A „legfiatalabb” angol lord, akit nemrégiben eskettek fel a lordok házában, a Bibliára tett esküvel, Lord Mancroft, Anglia legrégebb zsidó családjából származik. Eddig Sir Artur M. Samuel-nek hívták, Norwichban született, ahol évszázadok óta él a Samuel család. 1144-ben — először Angliában — felmerült az első rituális gyilkosság vádja, amely miatt elkergették az összes ottlakó zsidókat. 1290-ben kiűzték az összes zsidókat a szigetországból, csupán a Samuel család maradhatott az országban, mert az angol egyházi emberek exponáltak magukat érte. A Samuel-ek voltak az egyedüliek, akik a vesekövek eltávolításához értettek, ami igen gyakori volt, mert Norwichban igen kemény a víz és sokszor előfordulnak a vesekőmegbetegedések. A család norwichi házában van egy földalatti zsinagóga, meg egy pászkasütőde, a XI. század építészeti stílusában építve. Ebből arra következtetnek, hogy a Samuelek bizonyos marannusételeket éltek. Tény az, hogy az új lord nagypapjának apja még ebben a zsinagógában imádkozott, nem azért, mintha tilos lett volna annak idején nyilvánosan imádkozni a zsidóknak, de mert Norwich-ban nem volt más imaház. Abraham Richard Jakobs, aki a lordnak anyai ágon dédapja volt, az első zsidó bíró volt az angol bírói karban. Lord Mancroft 1912-ben Norwich lordmajorja volt, 1924-től 1927-ig külügyminiszteri államtitkár volt, az első zsidó, aki a Foreign Office-nak tagja volt.

— Az Anglo-Palesztina Bank 10.6% dividendát fizetett. London. — Az Anglo Palesztina Bank igazgatója közölte a nyilvánossággal, hogy az 1936. évre 10.6% dividendát fizet.

Clujon Mátyás orth. kóser éttermét május 1-től áthelyezte a Calea Regele Ferdinand 35. szám alól a Calea Regele Ferdinand 49. szám alá. Ha jól akar étkezni, úgy keresse fel az ardeali zsidóság közkedvelt találkozó helyét, a Mátyás éttermet.

Schwartz Menyhértne, Orth. Zsidó Leányinternátusa
Oradea, Str. Episcopul Ciorogariu No. 8, fiu- és leánygyermek
nyaraltatása, kies fekvésű, magaslaton levő Bratcan,

állomástól 8 percrenyire, a hegyek között épült egészséges köépületben, por- és szélmentes helyen. — ALLANDO FELÜGYELET! Kiránduló helyek! Sporttanár vezetése mellett az összes sportágak szakszerű tanítása. Mérsékelt árak. Strand, Tenniszpálya, Rádió, Hízó, nap- és léghűtés. Kötöny referenciák. Prospektus, Gyermek kísérővel és anélkül is felvétetnek. — Telefon Oradea No. 11. Bratcan nyara 5 telepen No. 2. — Kérjük a jelentkezéseket elhelyezés végett mielőbb eszközölni.

— Franciaország és a zsidó tömegvándorlás Lengyelországból. Páris. — Marius Moutet gyarmatügyi miniszter és a lengyel Madagaszkár-bizottság között tárgyalások folytak, amelyről nyilatkozatot adtak ki. Ebből kitetszik, hogy a francia kormány támogatja ugyan a bizottság madagaszkári munkáját, kisebbszerű bevándorlást is szívesen lát, de semmiesetre sem ad módot arra, hogy egy lengyel tömegvándorlás vegye kezdetét. A miniszter erre vonatkozólag szó szerint a következőket mondotta: — A lengyel kormány azzal a kérdéssel fordul a francia kormányhoz, hogy lehetséges volna-e lengyel polgároknak letelepedni francia kolóniákon. A francia kormány azt válaszolta, hogy az ilyen ki-, illetőleg bevándorlásnak nincsen ellene, feltéve, hogy az illetőknek megfelelő pénzeszeg áll rendelkezésükre és alkalmasak mezőgazdasági munkák végzésére. A madagaszkári tervet örömmel üdvözljük, mivel egy barátságos hatalom polgárainak nem akarunk útjába állni, ha azok élethelehetőségeiket francia impérium alatt levő területen akarják megtalálni. De semmiesetre sem szabad ezt úgy felfogni, hogy mi emberek tömegvándorlását akarjuk elősegíteni.

— A tel-avivi kikötő hírei. Tel-Aviv. — A kikötő építési bizottsága május 13-án közgyűlést tartott. Azt az indítvány tették, hogy az eddigi 150.000 font alaptőkét negyedmillió fontra emeljék. Az eddigi jelentésekből kifutott, hogy a kikötő több munkálatai 68 ezer fontot igényeltek. A napokban futott be az első angol hajó a tel-avivi kikötőbe. A „Sea Legion Prince” angol hajó itt rakodott ki, nagy árumennyiséget téve partra, egyenesen Londonból jövet.

x Nagyobb városban elsőrangú fogászati műterem tulajdonosa havi 60.000 lej tisztja jövedelemmel, 49 éves, özvegy, 2 gyermek apja, nőül venne korához illő fogorvosnőt 500.000 lei hozománnyal. Bővebbet Mirea házasságközvetítő iroda, Cluj, Strada Marechal Foch 25.

— Egy volt rabbiszemináriumi professzor kikerestelkedése. Budapest. — A budapesti rabbiszeminárium dr Balog Ármin nevű volt professzora a napokban elhunyt. Balog harminc évig tanított a rabbiszemináriumban, majd nyugalomba vonult és a zsidó közösség által adott nyugdíjból élt. Most derült ki halálakor, hogy nyugalombavonulása után kikerestelkedett és most nem-zsidó temetőben földelték el.

— Kétféle mértékkel mérnek. Jeruzsálem. — A cionista executive a következő nyilatkozatot tette: 1937 februárjában az executive a főkormányzóhoz fordult azzal a kéréssel, hogy hét elítélt zsidónak, akik a múlt évi zavargások folytán elítéltek, kegyelmezzen meg. A főkormányzó most válaszolt a beadványra és a következőket közli: A hét elítélt közül kettő már szabadlábon van, egy harmadik egy évet kapott, viszont a másik négy vádlottnak nem tud kegyelmezni. A kommuniké további részében közlik, hogy Keith Roach kerületi komiszár adminisztratív uton 18 arabnak kegyelmezett és szabadlábra helyezte őket, holott bebizonyíthatólag résztvettek a múltévi zavargásokban.

Az ardeali zsidók találkozóhelye!

BERKOVITSNÉ

(Oradeáról)

orth. kóser étterme

BUCUREȘTI,

Str. Lipsicani 7.

Telefon: 462-91

Socec hátamögött. Postavámmal szemben.
Elsőrangú erdélyi konyha!!

Kellemesen,
gyorsan és jól
borotválkozik,

ha
„Raso-Pastá”-t
használ
Gyártja:
Ioan Breckner S.A.
ALBA IULIA

— Délafrika folyton megszorítja a bevándorlási lehetőségeket. Capetown. — A délafrikai parlament harmadik olvasásban elfogadta azt a javaslatot, amely a bevándorlás szabályozását tüzte ki célul, amely azonban végeredményben zsidóellenes tendenciájú. Az új törvény szerint azok, akik „one way-papers”-el rendelkeznek, nem kaphatnak bevándorlási, még kevésbé letelepedési engedélyt Délafrika területén. J. H. Hofmeyr belügyminiszter helyettese bejelentette, hogy 1936 november 1-től 1937 febr. 1-ig összesen 56 ember kapott letelepedési engedélyt az Unió területére. Ez időpont óta még kisebb a számuk. Jelenleg nem ad több időre engedélyt az Immigration Selection Board, mint hét napra. Azok, akik valóban turisták, rendszerint kapnak újabb meghosszabbítást. A hollandi kolónia egyháza Délafrikában ellene van az antiszemita megnyilvánulásoknak.

Ha Brasovba jön és jól akar étkezni, úgy okvetlenül keresse fel a Kahán orth. kóser vendéglőt, a Strada Voevod Mihai 13, et. II. szám alatt.

— Furcsa statisztikai számok. Berlin. — A német keleti kereskedelem lapja, az „Orient Nachrichten” érdekes adatokat közöl a németek keleti országokkal való kereskedelméről, többek között a múlt évben Palesztinával folytatott kereskedelméről. A palesztinai cikkek behozatala a múlt évben 2.1 millió márka volt, míg 1935-ben 5.1 millióra ugrott. A behozatal 1934-ben volt a legtöbb, amikor 11.9 millió márkát tett ki. Viszont német árukat 1936-ban 18.4 millió márka értékben vittek be, míg az ezt megelőző évben 21 millió volt. Az egyenleg tehát a múlt évben Németország javára 16.3 milliót tett ki, a német behozatal Palesztinában 0.1%-ot tett ki az összbehozatalhoz viszonyítva, viszont a kivitel 0.4%-ot tett ki. A palesztinai cikkek élén, amit Németországba bevitték, a citrusok állnak, viszont az exportált cikkek főleg vasárak voltak.

— Egy pofon súlyos következményei. A Baseler Nationalzeitung a következő feltevést keltett estét közli: Düsseldorfban történt, hogy Lessman E. zsidó kereskedő egy tárgyalásra meghívták. Lessman ismert tekintélyes kereskedő, aki a világháborúban főhadnagy volt és az első osztályú vaskezeslet kapta vitézségéért. Egy rohamosztagos fiatal tisztviselő fogadta, aki ráordított „Piszok zsidó, állj a sarokba!” A háborút járt kereskedő nem birt uralkodni idegein és két hatalmas pofont adott inzultálójának, miközben rákiáltott, hogy a pelenkába volt még akkor, amikor ő vérzett hazájáért. Lessmant a többi tisztviselők lefogták és inzultálták. A párt csatlakozott a tisztviselő panaszához, amely szerint eljárás indul Lessman ellen, mint aki az uniformist sértette meg.

— Az angliai fascista párt antiszemita musa. London. — Néhány hónappal ezelőtt Sir Oswald Mosley fascista pártjában palotaforradalom volt. A vége ennek az volt, hogy két régi fascistát, akik már Mosley előtt is csinálták a propagandát, William Jooe-t és John Beckett-t kidobták a pártból. A két pártból kitaszított „Nacional Socialist League” címen új pártot létesítettek. Kezdetben nem tudták, hogy a fascista programból az antiszemita részt is átveszik. Mos már nincs kétség, mert a „Jewish Chronicle” kérdésre William Jooe a következőket válaszolta: — Magatartásunk kimondottan antiszemita. A kommunizmusban azt a mozgalmat látjuk, amelyet a kapitalisták csinálnak, hogy elnemzetlenítsék a munkásokat. (Ennél örültebbet sem igen mondhat még. A szerk. megjegyzése). A cél az, hogy nemzetközi államot létesítsenek a kommunista demagógok, hogy végül a zsidó kapitalisták uralkodjanak. Mi nem helyesbüljük a zsidók elleni támadásokat, meg tiszteljük az ország törvényeit. Mi népszavazást akarunk a zsidókérdésben. A népé a döntő szó.

— Az olaszok arab barátsága. Jeruzsálem. — Az olasz kormány palesztinai konzulátusa után száz arab ifjú tanulmányutat Olaszországba invitált. Itáliai tartózkodásuk összes költségeit az olasz kormány vállalta és Mussolini, valamint Ciano gróf is fogadják őket.

— Zsidóellenes bojkott Lengyelországban. Varsó. — A zsidó és nemzsidó ruházati ipar és kereskedelem megbizottaiján panaszt emelt a kereskedelmi miniszternek, rámutatva a bojkott okozta nagy kárra, amely az egész gazdasági életnek nagy kárát okozta. A kis városok kereskedői iparosai nem tudnak a gyárosoknál és nagy kereskedőknél megrendeléseket tenni, mert részt az új állami támogatással alakult vállalkozások elnyomják a legális ipart és kereskedelmet. Kérik a minisztert, hogy megfelelő intézkedéseket tegyen, mert így nagy összeomlás lesz a ruházati iparban. Az arany és ezüst iparban is nagy bajokat okoz az új rendelkezés, amely megtiltotta, hogy zsidók keresztény kegyeseket és keresztények zsidó kegyeseket készíthessenek. Ezáltal úgy a zsidó, mint a nemzsidó arany és ékszeripar súlyos károkat szenved. Számos vállalkozás megszüntette üzemét, a nagyszabású munkáselbocsátásokat eszközölt.

— Amikor a Völkischer Beobachter védi a prágai zsidókat. Prága. — A „Völkischer Beobachter” című lap idézi a német horogkeresztiek lapjának egyik nagy cimbetükkkel ellátott cikkét, amelyben azt közli olvasóinak, hogy „A csehek erőszaka a prágai németekkel szemben”. A német futball-klubot eltiltották sportteréről, mert a város már rég elhatározta, hogy ennek helyén felépít a mezőgazdasági múzeumot. A DFC klubban — ahogy a Slavia írja — a prágai német zsidók sportklubja és nem a horogkeresztieké. Különben a Slavia, a cseh sportklub rendelkezésre bocsátotta sportterét a DFC-nek mindaddig, amíg a város által kijelölt területen fel nem építik az új sportteret.

Perzsaszőnyeget, gyapjufonalakal
bizalommal

Schulhof Emilné-től

vegyen

ORIENT

Szövőiskola Oradea

Str. Ep. Giorogariu 14.

Szakcsertő szőnyegjavítás!

Allandó tanfolyam!

Míg bombák rönkődnek Katalonia fölött,

addig

Anarchista sakter imádkozik a barcelonai zsinagógában

Négyszáz család él Katalonia fővárosában, akik közül hatvan vallásos életet él. — Lakodalom chasszid módra. — Ahol az előimádkozó asztala fölött Karl Marx képének kell függeni.

Az enyészet pora lepi be az egykor oly híres barcelonai zsidó élet nyomaait. A XIV. században a zsidóság szellemi centruma volt, amelyre az egész akkori zsidó világ fészülten figyelt. Valami emlék mégis maradt ebből a korból. Arany-pecsétek, tóra-diszek, tallizok, örökmécsek maradtak abból az időből, amikor itt zsidó rendőrminiszterek és leánykésztárnokok voltak a zsidók. Avrohom ben Chaja Hanassi, csillagász és matematikus a XII században Katalonia rendőrminisztere volt. Dicsőséges korok emléke.

A barcelonai kormányzósági palota mellett egy falban egy sarkó van beépítve, amelyen a következő felirat áll: Hakodés Reb Smúél Haskadi szelleme örökké itt lebegjen, aki 1692-ben hunyt el. Ezt a sarkóvet akkor találták meg, amikor azt a házat építették, amelybe beleépítetten látható ez a sarkó. Ennek pedig pontosan 117 esztendeje. Az utcát, ahol ez a ház áll, „Kahal”-utcának nevezik, ami azt bizonyítja, hogy ebben az utcában volt egykor a zsidóság letelepedési helye és temetője is. Ennek az utcának végében van a nagy katedrális, amelybe még most is láthatók az inkvizíciók borzalmas eszközei, amelynek köszönhetik a spanyolok, hogy 1484-ben a barcelonai zsidók kiűzve a város teljes anyagi összeomlása követett. Minden zsidó nyom abból az időből eltűnt az idők folyamán. Csak a világháború idején kerültek oda újra balkáni szefárd zsidók és középeurópai zsidók. A barcelonai temetőnek körülkerített zsidó részében az első sarkó az újabb időkben 1921-ből való. A barcelonai hitközség bizdájának tekintélyes részét teszik ki azok az összegek, amelyeket fizetni kell bérként azokért a zsidó halottakért, akiket a zsidó részben temettek el. A barcelonai temető arról híres, hogy egyike a világ legnevezetesebb temetőinek. Háromszáz méteren keresztül lépcsőzetesen emelkedő ut van, amelynek tetején volt egykor a nagy máglya, ahol elégették a zsidókat. Az odavezető úton dlykében temetik el a halottakat, hogyha nem fizetnek érte, akkor „kilakoltatják” onnan a halottakat és kiadják másnak a „lakást”. Az új zsidó település sarkói teli vannak hibákkal, jelöl annak, hogy héber nyelven nem igen tudnak azok, akik idekerültek.

MILYEN A BARCELONAI ZSIDÓSÁG HELYZETE?

A legtöbb zsidó a német nemzeti szocializmus kitörése után került a városba. A néhány évvel ezelőtt ott lakó zsidók számát hátezerre becsülik, de a német zsidók egy része visszatért Hitlerországba, hol koncentrációs táborba száműzték őket. Sokan közülük a párisi, londoni és amszterdami segélykomiték jóakarátát vették igénybe.

MIG A BOMBÁK ZUHANNAK, HITKÖZSÉGI VISZÁLY VAN A ZSIDÓSÁG KÖRÉBEN

Egyetlen nagyobb spanyolországi hitközség a barcelonai, de már minden kelléke meg van ahhoz, hogy komoly zsidó településsé számíton. Már vannak viszályok, viharok, ellenségeskedések, sőt még sakterhábo-

rujuk is van. Mult év július 19-ike óta a templom be van zárva. De azért van minden szombatban minjan és tartanak esküvőket, brith milokat, mintha nem égne mind a négy sarkában az egész Spanyolország. A San Paolo-utcában, a régi barcelonai kereskedőnegyedben számos zsidó üzlet van, még kóser mézárások is léteznek. A mézáros nagyon sokoldalú ember. Azonkívül, hogy mézáros, még ő a sakter is, ő a mohelis, a melamed, a rabbi, előimádkozó. Mindez egy személyben. A neve: Menachem Künstlinger. Származik Asiencimből Galiciából. (Nem a spanyol, hanem az „igazi” Galiciából). Művész minden egyes szakmájában. Tud szefárdul és askenázul imádkozni, német beszédeket tart az esküvőkön. Minden kehilla tagot kielégít, a saloniki szefárdot épen úgy, mint a lengyel és romániai zsidókat.

JELENLÉGE HANY ZSIDÓ VAN?

400 családra becsülik számukat, de ezekből a hitközséghez összesen 150 család tartozik. Menachem Künstlinger szempontjából még ennyi sincs, legfeljebb 50-60 család, mert csak ennyien esznek kóser húst.

Künstlinger kivül van még egy konkurrens zsidó sajtó is. Ennek baloldali összekötéseinek vannak, egy anarchista sakter, akinek szintén vannak hívei. A hegemonia Künstlingeré, ki könnyek között is tud imádkozni. A komoly családok támogatják, de hívei az asszonyok is. Ő volt az első szervező Barcelonában, aki a zsidó életet kezdte kiépíteni s mint maga beszéli, odajövetelének első hetében nagyocská fiut vett fel Abraham frigyébe, akik a szakállánál foéva ráncigálták, de kellőleg elbánt velük... Menachem teljes galíciai rabbi benyomását teszi, amint szombatunkint felöltözik.

Amikor a forradalom kitört, július 19-én átmentek a templomból Künstlinger lakására, ahol kis imaházat rendeztek be. Nagyon érdekes, a barcelonai viszonyokra fölöttébb jellemző, hogy az előimádkozói állvány fölött Hirschenberg „Golusz” című híres képének reprodukciója függ, meg egy naptár, Karl Marx-nak az arcképével. Az őszi nagyünnepen már újra a templomba akartak imádkozni. Az anarchisták, akik ma dominálnak a városban, hozzájárultak a tervhez, sőt még felajánlották azt is, hogy fegyveres őrséget küldenek, akik vigyázní fognak az imádkozókra. (Tanulság, az anarchisták is jobbakk, mint a nemzeti szocialisták.) Ezzel azt akarták tanusítani és kihangsúlyozni az anarchisták, hogy nem politizáló vallásos csoportokat nem bántanak, sőt ha kell, támogatják is őket.

Csak egy baj volt. Mivel az imaház az elégett keresztény templom mellett van, mégis úgy határoztak, hogy nem nyitják ki annak kapuit és nem fognak benne imádkozni.

EGY SZOMBAT A BARCELONAI SAKTERNÉL

Ott voltam egy szombatban át a sakter házában berendezett kis imaház minjenjénél. Épen egy völegényt hívtak fel, mint ahogy azt a jó időkben szokták. A völegényt megdobálták mandulával, mazsolával és imádko-

zás után tiknt adtak. (Lékech mit bronfn). Voltam másnap az esküvön is. Egy német emigráns volt a völegény, a menyasszony pedig egy lengyelországi leány. Mindketten felvilágosodott emberek, de az esküvő úgy nézett ki, mintha egy rebbe házába lett volna. A menyasszonyon teljes fátyol volt és hétszer körülment a völegény körül. A völegény kitéllje a földig ért a baldachin alatt és Menachem, a sakter megmutatta, hogy milyen sokoldalú. Még a micvetáncot is elflancolta két idősebb asszony.

Ha majd megírják késői történetírók a borzalmas spanyol polgárháború véres történetét, bizonyára szentel majd egy néhány sort az anarchisták által megtört imádkozásnak is, meg mindannak, ami jellemzi annak a néhány családnak az életét, akiket a számum spanyol földre sodort. Akiknek egyrésze otthagytta Hitler poklát, hogy a másik pokol rémségeit élje át. Zsidó sors ez, tragikus életek, a XX. század jellemző keresztmetszete.

Egész Lengyelországban folynak a zsidóellenes kilengések

A breszt-litovszki pogrom áldozatainak felségítésére a Joint bizottság vezetői, dr Bernhard és David Schweitzer Varsóba érkeztek. A pogrom anyagi károkat szenvedettjeinek száma több mint 2000. Az antiszemita pogrom miatt a zsidó közületek sztrájkot rendeztek, tiltakozásul. A sztrájk délben két óra hosszág tartott.

LENGYELORSZÁG TÖBBI RÉSZÉBEN IS VANNAK ATROCITASOK

Kowal melletti Kamien Kaszyszky városkában is kilengések voltak, amelynél zsidókat megtámadtak. A parasztok kirabolták a zsidó üzleteket. Jellemző, hogy a nyugtalanítást megelőző napon a város zsidó lakossága azzal a kérelemmel fordult a zsidó parlamenti klubhoz, hogy intézkedjenek a hivatalos hatóságoknál, mert érezhető a lakosság nyugtalanítása. Kezdetben nagyobb szabású pogromról érkeztek hírek, de később kiderült, hogy a rendőrség kellő eréllyel lépett fel. Maga a polgármester fogott revolvert a zendülők ellen. A parasztok, akik a hetivására igyekeztek, amikor halották, hogy nyugtalanítás van Kamien Kaszyszky városban, visszafordultak.

Számos helyén az országnak fordulnak elő kilengések. Így Lodzban a 30 éves Nahum Wachowsky-t késszurásokkal súlyosan megsebesítették. Kórházba szállították. Az 50 éves Rappaport Sámuel leütötték és súlyos fejsérüléseket szenvedett. A 24 éves Heyman Frida is egy támadás alkalmából megsebesült.

Baranovitzban (Keletgalícia) tíz zsidót megtámadtak és súlyosan bántalmaztak. Az egyik közülük egyik szemét vesztette el a támadás alkalmából. A rendőrség közbelépett és két tettet elfogott.

Swenzian-ban (Vilnai kerület) a templomnak és számos zsidó lakta háznak ablakait betörték és raboltak.

A lengyelországi zsidóellenes sajtó összefoglaló cikkeket közöl az eddigi zsidóellenes megnyilvánulásokról. Megállapítják, hogy 37 városból 826 zsidó vállalkozást likvidáltak. A zsidó lapok még megjegyzik, hogy ez csak egy csepp az antiszemitizmus tengeréből.

PALESZTINA

Vajjon miért hallgat Weizman?

A hírek szerint Palesztinát fel akarják osztani két, esetleg még több részre. A Balfour deklarációt sutba akarják dobni és egy kis, csaknem nevetséges államocskát akarnak kreálni: zsidó állam címen.

Igy szólnak a jelerőlések, amelyeket bőségesen kommentál az angol sajtó. A legnagyobb és legkomolyabb angol napilapok hasábjain át foglalkoznak a problémával és latolgatják a királyi bizottság jelentésének különböző lehetőségeit. Mindenki szónokol, ír, helyesel, vagy tiltakozik, csak Weizman hallgat. A Jewish Agency és cionista világszervezet elnöke, Weizman nem tudott, vagy nem akart a Jeruzsálemben megtartott AC. gyűlésen sem résztvenni. A zsidó nép világszerte a legnagyobb idegfelesztő közepette várja a sorsdöntő jelentést és azt, ami utána következik. És Weizman, az elnök hallgat?

Vajjon miért hallgat Weizman? Azért, mert mint komoly diplomata nem akar idő előtt nyilatkozni és nem tartja elég helyénvalónak taktikai okokból, hogy fecsegjen és világgá kürtöljön olyan titkokat, amelyeknek tulkorán való publikálása csak árthatna az ügynek? Weizman nem szeret sokat nyilatkozgatni, de talán nem is szabad neki, mert mi volna, ha a sajtó állandóan közölné, hogy mit tárgyalt zárt ajtók mögött a francia miniszterelnökkel, vagy az angol gyarmatügyek legfőbb intézőjével? Valószínűleg jobb így, hogy nem beszél...

De felmerül a kételkedésben, a türelmetlenekben egy másik kérdés: Vajjon nem-e azért hallgat Weizman dr, mert titokban már megégyezett Palesztina felosztását illetően? Vajjon nem-e „magasabb angol érdekből” járult volna hozzá eleve a szerencsétlen kantonizálási tervhez? Weizman hallgat és hallgatását szabad jó és lehet rossz jelnek is tekinteni. Hallgatása mögött lehet igen fontos és örvendetes titok is, de lehet az is, hogy mint az orvosi diszkréció előírja, nem közlik a beteggel a halálos kórt, amely emészt! A halálos kór — a kantonizálás, a felosztás!

Weizman hallgat és vajha hallgatása mögött örömhírek volnának és nem szomorú valóság. Rövidesen megtudjuk!

— MI LESZ J. H. HALLE LEGKÖZELBBI SZEREPE? Jeruzsálem. — A King David szálloda nagytermében bucsuestét rendezett John Hathorn Hall, aki mostanig a palesztinai kormány főtitkára volt. A banketten számos előkelőség vett részt. A távirati iroda értesülése szerint a volt főtitkár fontos kormány megbízással Zanzibarba megy, de ezt az állását csak ez év novemberében foglalja el. Addig Londonban fog tartózkodni s közreműködik majd annak a jelentésnek elkészítésén, amelyet az angol kormány nyújt be a mandátumbizottsághoz. A jelentés elkészülte után még egyszer visszatér Palesztinába, ahol a királyi bizottság jelentését bevárja.

— ÉSZAKPALESZTINA BIZTONSÁGA. A jeruzsálemi kormányzósági palotában értekezlet volt, amelyen megtárgyalták az ország északi részének közbiztonsági helyzetét. Az értekezleten résztvettek a nablusi, beisani, dachenini és tulkaremi kerületi biztosok is. A palesztinai rendőrség főnöke: Spicer, három katonai funkcionáriussal felkereste Tubam arab falut, majd onnan Tulkarembe ment.

— A JERUZSALEMI EGYETEM ÚJ PEDAGÓGIAI PROFESSZORA. New-Yorkból meghívták a jeruzsálemi egyetem pedagógiai tanszékére Mordechai Kaplant, aki az amerikai vallási élet egyik vezéregyénisége. Nagy és eredményes munkát fejtett ki az amerikai zsidó ifjúság körében, hogy a zsidó ügyek iránti érdeklődésüket fokozza. Az ő meghívása új életet visz majd Palesztina egyetemének szellemi életébe. Számítanak arra, hogy meghívásával kapcsolatosan élénk együttműködés fog kifejlődni az amerikai és palesztinai szellemi élet köreiből. A pedagógiai fakultást különben 1935-ben szervezték meg. A szintén Amerikából jött dr. Alexander Duschin mint docens, politikai és iskolaszervezési előadásokat tartott. Kísérleti iskolát is létesítettek Beh Hakerem-ben, amely kapcsolatban van a pedagógiai fakultással.

— A „FELESTIN” ARAB UJSÁG közli, hogy a kormány rövidesen nagyszabású munkálatokat indít be az ország déli részén, ahol vízzel látják el majd a kolóniákat s a környező arab falvakat is s rászoktatják őket arra, hogy vetemény termelést honosítsanak meg. — Kairóban tárgyalások folynak annak érdekében, hogy Egyiptom és Transzjordánia közötti gazdasági kapcsolatokat jobban kiépítsék. Így többek között szó van arról, hogy Amman-ban, a fővárosban állandó kiállítás rendezzenek egyiptomi termelvényekből. A tárgyalások rövidesen befejeződnek és létrejön a kereskedelmi szerződés a két állam között. — Konstanza és Haifa között új hajójárat indult meg, amelyet egy francia hajózási vállalat indított meg. — Május havában egy pontos statisztikát állítottak össze mindazokról a vállalatokról, amelyek jelenleg működnek Palesztinában. A statisztikát a Jewish Agency megfelelő osztálya készíti és kiterjed az illető vállalkozások által termelt árura, mennyiségére, minőségére és a vállalat által foglalkoztatott munkások számára is.

— A JEWISH AGENCY EXECUTIVEJE az Agency counciljának gyűlését augusztus 18-ára hívják egybe Svájcba. — VI. György király koronázása alkalmából a volt zsidó frontkatonák is ünnepséget tartottak, amelyen Dill tábornok is résztvett. — Amint az arab lapok írják, a palesztinai kormány Francis Bey Chajat arab bírót bizta meg azzal, hogy a július 19. és 25. között megtartandó nemzetközi jogászkonferencián Palesztinát képviselje. — Az „El Akdam” jelentése szerint egy nagy arab lapot alapítanak. A lap szerint pártok feletti lesz a lap iránya és az általános arab érdekeket fogja

védni. A szükséges 25.000 font tőke már biztosítottak látszik. — Körülbelül száz zsidó és ötven arab család, akiknek kénytelen keresőjük elesett a nyugtalanságok idején kártalanításban részesülnek. Viszont, akik szembeálltak a rendőréggel, vagy katonasággal és úgy haltak meg, azok semmiféleképp kárpótlásban nem részesülnek. A kormány összesen 30.000 fontot irányzott elő erre célra. Körülbelül 250 font jut egy-egy családra. — A Mokattam című egyiptomi lap szerint az angol kormány különleges megbízással az összes arab államokba megbízottakat küldött, hogy azoknak a Palesztina kérdéssel kapcsolatos álláspontjukat tanulmányozza. Nagyrésztük ellene van a felosztásnak és az arab kívánságok teljesítése mellett vannak. Egy uralkodót kivéve — valószínűleg Abdullah az illető — aki a felosztás mellett van. — A „Felestin” jelentése szerint az angol fascista párt vezére rövidesen meglátogatja Palesztinát.

— EGY FEGYVERES ARABOT, aki Beisan-vidéken levő Beth Jozsef kolónián meg akarta közelíteni, feltartóztatott egy zsidó segédrendőr. Az arab lövöldözni kezdett mire a rendőr is használta fegyverét és az arab halálos sebet kapott. Három rendőr őrizetbe vettek. Az arab bevallotta halálát, hogy ő kezdett el előbb lövöldözni. — Josef Sirotkin nevű 28 éves lengyelországi munkás, aki Givat Hachlosa kvuca tagja volt, egy robbantás alkalmával, amelyet egy kötőrésszel kapcsolatosan kezdettek, megsebesült és sebeibe belehalt. — Haifában egy mérsékelt pártállású arab háza ellen bombamerényletet követtek e. Ezzel egyidejűleg számos arab fenyegető levelet kapott, amelyben halállal fenyegetik meg őket, ha nem vetik magukat alá az arab terror embereinek. — Nazarethből 24 arab agitátor kiutasítottak. — A tel-avivi Kadima-klub, amelynek görögországi zsidók a tagjai, a Ole Thesallonikivel együtt emlékiratot nyújtottak át a görög konzulnak, amelyben az kérik, hogy kérje fel nevükben a görög kormányt annak érdekében, hogy a görögországi hajók ezentel Tel-Aviv kikötőjében kössenek ki.

— Zászlóafférok Palesztinában a koronázás napján. Jeruzsálem — A „Haarec” vezércikkben tiltakozik a palesztinai rendőrség magatartása ellen, amit a koronázás napján tanúsítottak. A lap megírja, hogy azokat a fekete zászlókat, amelyeket ezen a napon az arabok kitűztek házaikra, a rendőrség nem távolította el, míg a zsidók zászlóit hagyták, hogy széjjelzakítsák. Mint érdekes és jellemző tünetet jegyzi fel a lap, hogy egy rendőrségi autó arab zászlóval díszítetten állott meg a tel-avivi Herbert Samuel-téren. Végül megjegyzi a lap azt is, hogy a palesztinai kormány által kibocsátott programmon nem szerepelt a tel-avivi ünnepség programja.

— DILL TÁBORNOK LEMONDÁSA Jeruzsálem. — Londoni és jeruzsálemi körökben egyaránt élénken kommentálják Dill tábornok lemondását. Jól informált körök tudnivaló, hogy Dill tábornok politikai okokból lépett vissza palesztinai megbízatásától. A tábornok elsősorban élesen ellenezte Palesztina kettéosztásának tervét és az meggyőződése, hogy katonai és stratégiai szempontból csak egy zárt egységet alkotott Palesztina képvisel nagy értéket az angol birodalom számára.

Imprimée-selymek, ruhavásznak, burették, strandruha-anyagok nagyon olcsó árban

KERTÉSZ női divatruházban
Oradea, Piața Regina Maria 1.

KÖZÉLET

— A CLUJI KONGR. CHEWRA KADISA va. nap, május hó 9-én tartotta tisztújító közgyűlést, mely alkalommal egyhangú lelkesedéssel ismét Somogyi Miksa választotta meg a Chewra elnökül immár negyedszer. Alelnökök lettek: Gergely Dezső és Weisz Jenő. Az előljáróság tagjai lettek: Weisz Jenő mint pénztárnok, Flohr József mint elnök, Breuer Mór mint gazda, dr Kelemen Rezső mint ügyész, Borso Bernát, Freu Lajos, Sipos Jenő és Stern Sámuel mint gabek. Felügyelő bizottsági tagokká Hunwald Gyula és Salgó Dezső; Chewra orvosokká pedig dr Kiss Árpád és dr Pártos Ervin választották meg. Somogyi Miksa mint újonnan megválasztott elnök programjában kijelölte azt az utat, amelyen a Chewrának haladnia kell. Dr Weisz Jenő az új munkatársak bizalmáról és hatékony támogatásáról biztosította az elnököt, végül dr Weinberger Mózes főrabbi üdvözölte az új elnököt és előljáróságot és Isten áldását kérte működésükre. (L. S.)

— A KASSAI ZSIDÓ PÁRT f. hó 18-án nagyszabású propaganda-gyűlést tartott. Elsőnek dr A. Rabos tartotta meg programbeszédét, majd dr Angelo Goldstein hatásos beszéde következett Dr Chaim Kugel (Mukacevo) a zsidó párt politikai irányvonalát ismertette. Ezután Mose Goldstein az országos Mizrahi szervezet elnökének üdvözlő szavát olvasták fel. Végül dr Zlattner intézett emelkedett szavakat a népgyűlés résztvevőire, felszólította őket, hogy a megejtendő városi tanácsválasztáson a Zsidó Pártra adják szavazataikat.

— HITKÖZSÉGI VÁLASZTÁS BISTRITÁN. A bistrítai orth. hitközség e hó 9-én tartotta meg rendezett közgyűlését, melyen a következők lettek megválasztva: Hitközségi elnök: dr Eskeles Miksa ügyvéd, alelnök: Tabovits Sámuel, pénztárnok: Weinberger Áron, ellenőr: Hartmann Jakab. — A választmány tagjai: Rachmuth Izrael, Radó Lipót, Bedlich Vilmos, Kahan Jechil, Rosenfeld Áron, Waldmann Mendel és Walzer József.

— HAZAMIR HANGVERSENY LUGOJON. Lugoj zsidósága újra bebizonyította, hogy zsidóságaért áldozatokat képes hozni. Ezuttal a Hazamir zsidó dalárdáról van szó, melynek programjához tartozik a liturgiái ének mellett a zsidó népdal kultiválása is. Sajnos, kitűnő karmesterük, Barbu Filaret a Vidu kórossal és a conservatorium igazgatói teendőjével annyira el van foglalva, hogy a Hazamir vezetéséről kénytelen volt lemondani. A Hazamir elnöksége ezért meghívta a cernaui Schaten-Igo professzort. A fiatal karmester május 11-én hangverseny keretében mutatkozott be a lugoji hitközségnek. Schaten professzor kitűnő pedagógusnak és egyszerű karmesternek bizonyult, de mint karmester is elsőrendűt produkált. Az est kimagasló eseménye volt Marguerite Kozenn, a bécsi Népopera énekesnő fellépte. Mielőtt Amerikába távozik, régi szeretőjét váltotta be, melyet Neumann Hugónéval együtt a palesztinai utjuk alkalmából és így lett le Lugojra. Az estnek áttűző sikere volt és a Hazamir újra megbecsülést szerzett kifelé is a zsidó dalnak, a zsidó művészetnek, a zsidó szívós munkájának. A Hazamir jól ismert szólistái Vogel Angéla, Czitrom Géza és Wallandt Teodor újra tudásuk legjavát adták.

* A SATU-MAREI TIFERETH BACHU-IM EGYESÜLET ez elmúlt héten tartotta tisztújító választását Jakab Mózes v. elnök hirtette ki a választás eredményét. E szerint a következő vezetőség került az egyesület élére: elnök: Rosenber Ignátz, alelnök Kaufmann Andre, gondnokok: Goldstein Béla, Feuer Adolf, ellenőrök: Kolb Sándor, Friedmann Sámuel, pénztárnok: Schönberger J., jegyző: Farkas Jenő. Tanácsosok: Weisz Lajos, Jakab Mózes, Purjesz Ignátz, Weiselberg Antal, Freimann Béla. Választmány: Kaufmann László, Rosenberg Ernő, Glück József, Goldstein Ignátz, Nuszbächer Aladár, Freimann Zoltán, Tabovits Adolf, Friedmann Lajos, Engel Sámuel, Lébi Salamon, Polatsek Sándor, Einhorn Áron, Mátrai Ernő

Ez a TESTSULY

feszélyezi és elcsunytja Önt

A túlságos kövérség állandó keserűség okozója. Terjedelmes pocakja groteszkké teszi megjelenését. Állandóan ki van téve barátai tréfáinak. Azonban minden jelentéktelen epizód, azon súlyos nehézségek mellett, amelyeket a kövérség a mindennapi életben okoz Önnek. Ha még megemlítjük, hogy a kövérségre való hajlamosság nemcsak feszélyező, hanem veszélyes is, belátja, hogy legelszörendűbb érdeke ettől a kellemetlen teherrel megszabadulni.

Mindezek dacára bizonyos soványító-módszerek nem ajánlatosak. Kerülnie kell a legyengítő étrendet, amely kifárasztja a fizikai ellenálló képességét. Ugyancsak őrizkednie kell a túlságosan energikus eljárásoktól, amelyek átalakítják a zsíradékat és magukat a szöveteket is megtömjélik. A kövérségre való hajlamosságot természetes eszközökkel kell kezelni, amelyek támogatják a szervezetet a felesleges zsíradék kiválasztásában és eltávolításában, és amelyek megakadályozzák ezek felhalmozódását.

Az Urodonal egyszerűen megfelel ennek a célnek mert nemcsak oxidálja a felesleges zsíradékat, hanem fokozza az anyagcsere-folyamatot és így megakadályozza a zsíradék-keletkezést. Vesse alá magát ezen terapeutikus foyamatnak és tapasztalni fogja, hogy fokozatosan visszakapja egykori elegáns megjelenését és mozgékonyágát.

E. Faivre profesor a Poitiers-i belgyógyászati klinika hírneves egyetemi tanára a következőképpen magyarázza meg az Urodonal kitűnő hatását: A kövérségre való hajlamosság eseteiben kitűnő eredményeket ad az Urodonal. A nitrogén tartalmu anyagok eltávolításával megakadályozza a vértelülést és vérpangást, küzd a hasi vérbőség és a máj huzamosabb vérpangása ellen. Oxidálja és elégeti a szerveket túlterhelő és ártató zsíradékokat.

URODONAL

megakadályozza az időelőtti megöregedést

A tarsadalombiztosító-intézet orvosi kara in rendel URODONAL-t.

KAPHATÓ: GYÓGYSZERTÁRAKBAN és DROGÉRIÁKBAN

CHATELAIN KÉSZÍTMÉNY — MEGBIZHATÓ MARKA

— Valea-lui-mihai cionista helyi csoport röviddel ezelőtt tartotta meg reorganizációs közgyűlését dr. Mózes László közreműködésével. A közgyűlésen megválasztották az új tisztviselőket, mely a következőkből tevődik össze. Elnök: dr Grosz Sándor, alelnök: dr Balaji Andor, titkárok: Berkovits Béla, Friedmann Béla, kulturvezető Berkovits Móritz. Sékelbiztos: Goldstein Miksa. Keren Hayesod bizottság elnöke: Deutsch József, bizottsági tagok Goldstein Miksa, László Ivánné, pénztárnok: Friedmann Márton, ellenőrök: Róth Dezső, Glück Károly, Keren Kayemeth biztos: Rosenblüth Sándor. Palesztina Bizottság elnöke: dr Grosz Sándor, bizottsági tagok: dr Kepes Ármán, Deutsch József, Goldstein Miksa, Friedmann Hillel. Választmányi tagok: Grünfeld Béla, Weisz Sándor, László Ivánné, Glück Béla, Roth József, Lőrincz Hermann, Eiss Lajos, Schwarz Sámuel, id. Bernstein Adolf, Farkas Ernő, Friedmann Béla, Herskovits Sámuel, Weiss Hermann, Hoffmann Dezső, Gellmann Lajos, Háber József, Salamon Márton.

— A WIZSNITZI RABBI TARGU-MURESEN. Sewuoth előtti vasárnapon illusztris vendége volt a targumuresi vallásos zsidóságnak Hager Ch. Me'r wizensitzi rabbit részesítette meleg ünneplésben a vallásos zsidóság, amikor Schwimmer Mór vendégszerető házában egy brisz-milo alkalmával a városban tartózkodott. Nagy feltűnést keltett a hatalmas kocsis és autósor, amely a főrabbi fogadtatására az állomásnál megjelent, majd végigvonult a város utcáin. A brisz-milon a környékről is igen számosan megjelentek a wizensitzi rabbi tiszteletére.

* A BUCURESTII „UNIREA SFANTA” zsidó templomban a napokban ünnepelték a templom fennállásának százéves évfordulóját. Dr M. A. Halevy, a templom rabbija, aki a romániai zsidó történetkutatás egyik kiváló reprezentánsa, ünnepi beszédben ismertette a templom és gyülekezetének történelmét. Beszédet tartottak még dr Niemeromer szenátor főrabbi, Sabbatay Djaen szefarid főrabbi és Biermann szenátor, hitközségi elnök. A főváros polgármesterének nevében Tanase városi

tanácsos üdvözölte a templomi előljáróságot, kiemelve a zsidóság érdemeit. Dr Fildermann és Zelter-Sărăteanu üdvözlő táviratban köszöntötték az előljáróságot.

— A BUCURESTII ARDEALI ORTH. IZR. HITKÖZSÉGBEN f. hó 23-án ejtették meg a vezetőségi választást, amelyen a közbizalom újra egységesen a régi vezetőség mellett nyilatkozott. A választás ismét Winkler Mór erősítette meg elnöki tisztiségében és Stern Hermann gyógyszerészt alelnöki minőségében. A választást megelőzőleg már sikeres tárgyalások folytak a Schor-féle hitközség elnökségével, úgy hogy teljes erővel indul meg az építőkommunka és rövidesen megejtik a közös választást is. Hétfőn ese a bucarestii Katz vendéglőben nagyszabású bankett volt, amelyen dr Krausz Mór baiamarei főrabbi tartott rendkívül nagyhatású szónoklatot.

— SZÉFER TÓRA AVATÁS CLUJON. Sövuot ünnepének első napján a cluji ortodox zsidó nagyszabású templomban lelketemelő ünnepség zajlott le. A Tóra ünnepén Szentirást avattak baldachin alatt a templom udvarán. A „széfer tórat” Adler Sámuel, a hitközségnek több ízben volt elnöke és neje ajándékozta. Az avatás ünnepsége alkalmából a templom zsufolásig megtelt hívekkel. Glasner Akiba főrabbi lelkes és mélyenjáró prédikációban méltatta az adományozó Adler-családot és a Tóra ajándékozás tényének vallási jelentőségét. Az avatás előtt és utána is Weisz Izidor főkantor és kórusa zsoltárokat énekelt.

* BARMICVOH. Az elmúlt napokban bensőséges családi ünnepség színhelye volt Haas Miksa köztisztviselőben álló siria-i hitközség pénztárnok háza. Fia, Andor tartotta barmicvohját s emelkedett hangú droszejával vitta ki a nagyszámu vendégsereg elismerését. Sonnenschein Eliás ker. rabbi magasszárnyalásu felavató beszédet tartott. Igen szép beszédet mondott még Herzka Ármán pancotai hitközség elnök.

Hétközi képek

Berlin. — Valamennyi rendőrségen nagy plakátot függesztettek ki, amelyen a következő felirat áll: „Lösung der Judenfrage!” és utána részletesen kifejti azokat a lehetőségeket, amikor fél vagy negyedszázad ellen elfogadási parancsot lehet kiadni, vagy azonnali letartóztatást elrendelni. — A Reichsanzeiger május 5-iki száma közli, hogy a Rathenau-család által alapított A. E. G.-nál valamennyi zsidónak cégjegyzési jogosultságát megvonták és ezzel teljesen zsidómentessé vált a nagy ipari vállalat.

Varsó. — Május 19-én a lengyelországi orvosi kamarák ülésén 140 szavazattal, 109 ellenében kimondták az árja-paragrafusok bevezetésének szükségességét. A kongresszuson megjelent harminc zsidó orvos testületileg elhagyta a gyűlés színhelyét. A szervezetnek nincsen hivatalos színezete, ezért határozatának nincsen törvényes kihatása. — A legyelt városok kongresszusán Kowalsky ügyvéd, a nemzeti demokraták nevében indítványt tett, amelynek értelmében a zsidókat ki kell zárni minden tiszteletbeli és fizetett állásból és a lengyel városok közigazgatásából. — A varsói kereskedelmi főiskolán újra zsidóellenes kilengések voltak. A rektor, aki közbe akart lépni, záptojásokkal dobálták meg. — Slonini lengyel városka mellett két zsidó házalót az országuton megölték. A megölt zsidó házalók mellett ott feküdt döglötten lovuk is a gyilkosokat eddig nem találták. A rendőri nyomozást beindították. — Zaleszczyk melletti Juchampol nevű falu egyetlen zsidó lakosát Neufeldet éjnek idején ismeretlen tettesek megtámadták lakásán és úgy őt, mint feleségét megölték. — Varsó kerületéhez tartozó Grabow nevű községben legutóbbi vasárnapon nagy zsidóellenes tüntetések voltak. A tüntetések oka egy ellentét volt, amely egy lengyel és egy zsidó között keletkezett. A vereség hevében a lengyelt leszúrták. Számos zsidót letartóztattak. — Kalis-ban a 17 éves Monjek Kronenberg nevű fiatal fiút meggyilkolták. Most elfogták a gyilkosokat, egy 14 éves és egy 18 éves fiatalkorú. Vallomásuk során kijelentették, hogy a zsidóellenes propaganda hatása alatt gyilkoltak. Semmiféle személyes gyűlölet nem vezette őket a tett elkövetésére.

Hamburg. — A Grindel-temetőt a hatóság tanácsára kiürítették, a benne levő sírhelyeket kiasták és rabbiaknak, tudósoknak és más embereknek földi maradványait átvitték a másik temetőbe.

Vilna. — Amint a lengyel antiszemita „ABC” című lap közli, a rendszeres bojkott miatt a vilnai kerületben levő Niedzwie Dszice városkából lassankint elvándoroltak a zsidók. Az elmúlt hónapban távozott el az utolsó hat zsidó család, akik likvidálták üzleteiket és elhagyták a várost.

Frankfurt a/Main. — A német zsidók segélyszervezete alapos tervet dolgozott ki, amelynek alapján rendszeres kolonizáció indulhat meg Costarica középamerikai államában. Más országok zsidósága is támogatni fogja a tervet.

Lemberg. — Kiderült, hogy prof. Gogdan Wasziutynsky, a lengyel antiszemita párt executívja elnökének veje egy kikerestelkedett zsidó és ezért le kellett mondjon az elnökségről. Közben kiderítették azt is róla, hogy apja, aki szerkesztője a „Jutro” című erősen antiszemita beállítottságú újságnak, zsidó nagyszülőktől származik.

London. — Commander Oliver Locker Lampson képviselő, aki a német menekülteket segélyező bizottság élén áll, igen érélyes hangú beszédet tartott a németországi zsidóüldözések ellen. Alacsonyrendű dolognak tartja, hogy embereket vallásuk és fajuk miatt üldözzenek. A fajgyűlölet, amelyet ma Németország üz, az emberiség szégyene. Stocks alkancellár a humanizmus elvének elnyomását, a civilizáció legnagyobb veszélyének tartja.

Nürnberg. — A „Bayerische Volkszeitung” jelenteti, hogy zsidóknak egyetlen nyári fürdőhelyiségben sem szabad megjelenni. Ugyanilyen intézkedéseket tett Breslau városa is.

Lemberg. — Május 9-én volt újra választás a lembergi hitközségben. A szavazásra jogosultak 53 százaléka szavazott le, 16.299 személy. A 30 mandátumból 16 a klall-cionistákra, a budisták 5, gazdasági csoportok 3, Aguda és belzi chassidok 2 és a Hitachdut Poalé Cion és kisiparosok egyet-egyét kaptak. A választás napján a nemzeti demokraták sok esetben inzultáltak a zsidó járókelőket és sokakat közülük a rendőrség őrizetbe vett.

Wien. — A napokban ünnepelte a bécsi zsidók Uniója 50 éves jubileumát. Elnökölt dr. Jakob Ornstein tiszteletbeli elnök, képviseltették magukat a budapesti hitközség, a zsidó frontkatonák, a zsidó legitimisták. Az osztrák zsidók Uniója mindenkor harcolni fog a zsidóság jogaiért, mert hiszen vértett a háború alatt a többi osztrákokkal.

— **Farinacci folytatja zsidóellenes hadjáratát. Cremona.** — Az antiszemita cikkei és beszédei révén közismertté vált olasz publicista, Roberto Farinacci fascista képviselő előadást tartott a „Fascista Kulturintézetben”, amelyben foglalkozott Európa jelenlegi politikai helyzetével. Ebben a beszédben újra erősen támadta a zsidóságot és szemrehányást tesz a világ zsidóságának, hogy romboló tevékenységet folytat és nemzeti kormányzatok politikai és morális erejét ellensúlyozni igyekeznek. Templomokban és szabadkőműves páholyokban — mondja Farinacci — más népek elleni gyűlöletet prédikálják. A zsidóság támogatja a romboló demokráciákat és a kommunizmust, hogy a korrumpált és legyengült népek felett uralkodhasson. A „Regime Fascista” című lap, amelynek Farinacci a kiadója, szószerint közli a beszédet és különösen kiemeli annak antiszemita kitételeit.

x Ládner Lajosné Remetjen nyitja meg június 10-én orth. kóser pansióját, mesgiach felügyelete mellett. Allandó minjan. Cim: Ládner Pansio Remet, posta Valea Iadului, jud. Bihor.

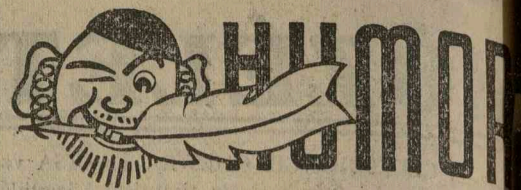
— **A londoni agudista gyűlés a vallás-talan zsidó-országnak ellen. London.** — Az Agudasz Jiszroelnek Londonban tartott gyűlésén a világszervezet elnöke Jakob Rosenheim nagyszabású beszédet tartott, amelyben mindenekelőtt kikel az ellen, hogy a világ egyes nemzetei kényszerkivándorlásra biztassák a zsidóságot. Ezzel szemben be kell ismerni, hogy a zsidóság helyzete rendkívül súlyos és valamilyen irányban megoldást kell találni. A szeparatista törekvéseknek véget kell vetni. Legfőbb ideje, hogy a világ nagy zsidó szervezetei együttműködjenek. Gyakran vetik szemére épen az Agudának, hogy külön utakon akar járni. Ez a különhaladás azonban csak akkor van meg, ha a Tóráról van szó. Ezzel szemben nincsen ellene, ha gazdasági kérdésekben együtt halad a többi szervezetekkel. Ami Palesztinát illeti, az Aguda hajlandó együtt haladni a Jewish Agencyvel, amikor arról van szó, hogy egy kis államocskát létesítsenek a palesztinai tengerparton. De még inkább visszautasít az Aguda egy olyan álmot, amelynek nem a Tóra az alapja és az igazi hit. Egy Tóra nélküli ország pusztulásra van ítélve — fejezte be beszédét Jakob Rosenheim.

x Suche jüdisches Fräulein mit deutschen rumänischen Sprachkenntnis zu Kindern. Adresse Eugen Weisz Satu-Mare, str. Mircea cel Mare 23, oder Izrael Spitzer Oradea, str. Nic Iorga 23.

Publicațiune

Comunitate Izraelită ortodoxa din București, aduce la cunoștință pe această cale că fine concurs pentru angajarea unui secretar general, în următoarele condițiuni:

1. Pot concura numai persoanele cu experiență în conducerea comunității ortodoxe.
2. Să fie cetățean Român.
3. Serviciul militar satisfăcut.
4. Etatea până la 40 ani.
5. Să cunoască limba Română și Ebreă în grai și scris.
6. Să posede cunoștințe și capacitatea în organizare și administrație fiind totodată persoană prezentabilă.
7. Să cunoască steno-dactylografia și contabilitatea.
8. Să trăiască o viață religioasă.
9. Salariul se va fixa la angajare, prin contract condiționat.
10. Comunitatea își rezervă dreptul de a alege dintre ofertanți și nu va debursa cheltuielile eventuale de transport decât persoanei special invitată.
11. Ofertele trebuie înaintate Comunității de Rit Ortodox din Str. Mămulari Nr. 21, în scris până cel târziu 30 Mai a. c.

LOGIKA

Reb Jochanannak van egy bölcs szolgája, Samu. Egy reggel azt mondja neki Reb Jochanannak: — Samu, itt a pénz, menj ki a piacra és vedd egy szép tyukot.
Samu egy félóra múlva visszatér egy kamppizzal.

— Hát ez mi? — rivall rá Reb Jochanan.
— Tessék idehallgatni — szól Samu — kimentem a piacra, kiválasztottam egy tyukot, mire a kofa azt mondta, hogy az a tyuk olyan, mint a zsir. Na, gondoltam, ha egy jó tyuk olyan, mint a zsir, mit vegyek tyukot, veszek inkább mindjárt zsirt.

— Na és?
— Elmentem a zsirkereskedőhöz, aki azt mondta, hogy az ő zsirja olyan, mint az olaj. Gondoltam, ha a jó zsir olyan, mint az olaj, mit vegyek én zsirt, veszek mindjárt olajat.

— Na és?
— Elmentem az olajkereskedőhöz, aki azt mondta, hogy az ő olaja tisztább mint a víz. Gondoltam, ha a jó olaj olyan mint a víz, mit vegyek én olajat, veszek mindjárt vizet és erre hazamentem ez a kanna vizet.

— Na jó, — szól Reb Jochanan — és hol a pénz, amit a tyukra adtam?
— Hja a pénz? Azt bedobtam a kutba a vizet.

MINDIG AKTUALIS

Ez az eset régebben történt, de ma is igen érdekes és tanulságos.

Egyik városkában a főszolgabíró erősen antiszemita érzésű volt és a zsidóknak nem volt semmi joga a városban.

Egy szegény zsidó egy napon beállt a főszolgabíróhoz és keserves könnyek közt sirta, hogy családjával együtt éhenpösz, ha nem kapna valami munkát.

— Jó, mondta a főszolgabíró — kapsz négy koronát, ha hajlandó vagy egész nap egy cipőt cipelni a hátadon, amelyen az áll: „A szerények takarodjanak ki, hogy több helyük legyen a turániaiaknak”.

— Kérem — mondta hitsorsosunk — fogadjon el a táblát.

Rá is akasztották a nagy táblát a hátadon, este pedig jelentkezett a főszolgabírónál a két koronáért.

A főszolgabírónak egy kicsit gyanús volt a dolga, hogy a zsidó ilyen könnyen vállalkozott megszégyenítő feladatra és vallatni kezdte:

— Egész nap vitted a táblát?
— Igen.
— És hol játrál vele?
— Hogy-hogy hol — mondta a szegény dóska — a temetőben.

TISZTESSÉG

Reb Nochemnek napról-napra rosszabbul ment és végül már odajutott, hogy így imádkozott: — Uram, Teremtőm, csak azt tedd lehetővé nekem, hogy legalább koldulni tudjak menni. Megígérem neked, hogy amit összekoldulok, annak a felét viszem a rabbihoz, hogy ossza szét a többi szegények közt.

Az Ur meghallgatta a kérését és elég jól ment neki a koldulás. Ha összekoldult husz, vagy harminc van, vagy száz lejt, rögtön elvitte a felét a rabbihoz a többi szegények számára.

Egy napon aztán az történt, hogy valahol a kosár diót kapott. Ez már szegyet ütött a fejébe. — Dió — mondta magában lelkesülten — szeretlek ezt a gyerekek és én most ennek a felét adjam oda?

Eszébe jutott a fogadalma és küzdött magában adja-e oda a felét vagy ne adja oda a felét. Végül is győzött benne a tisztesség, a diót becsülte senkielőszította. A héjját elvitte a rabbihoz, belét hazavitte.

TANÁCS

Jankl a folyó egyik partjáról szeretne átmenni a másik partra, de nincs pénze és így szól a csónakoshoz:

— Barátom, ha ingyen átviszel engem a másik partra, olyan tanácsot adok neked, ami a jövőben sok anyagi károsodástól óv majd meg.
A csónakos átvitte és a túlsó parton megkérdezte:

— Na, mi az a jótanács?
— Hát idefigyelj — mondta Jankl — más ne vigyél senkit ingyen, mert akkor éhenhalsz.

TIPOGRAFIA SONNENFELD ORADEA